

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Omezení svobody pohybu z důvodu ochrany
přírody a krajiny**

Jaroslav Svoboda

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra správního práva

Studijní program: Právo a právní věda

Obor: Právo

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Omezení svobody pohybu z důvodu ochrany

přírody a krajiny

Jaroslav Svoboda

Vedoucí práce: doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

Katedra správního práva

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jaroslav SVOBODA**
Osobní číslo: **R16M0255P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Omezení svobody pohybu z důvodů ochrany přírody a krajiny**
Zadávací katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vymezení základních pojmů
3. Ústavní základy
4. Veřejné užívání
5. Svoboda pohybu a její omezení v oblasti ochrany přírody a krajiny
6. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- KOPECKÝ, Martin; Správní právo: obecná část. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9
- DAMOHORSKÝ, Milan a kol.; Právo životního prostředí. 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7
- VOMÁČKA, Vojtěch a kol.; Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3
- STESKAL, Vojtěch; Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-229-0

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **14. června 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil pouze uvedeníh pramenů a literatury.

V Plzni, březen 2021

Jaroslav Svoboda

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Vojtěchu Stejskalovi, Ph.D., za jeho rady, odborné vedení, vstřícnost a ochotu s pomocí při psaní této diplomové práce. Rád bych také poděkoval mé rodině, především rodičům, kteří byli vždy mou oporou ve studiu.

Obsah

1. Úvod	1
2. Prameny právní úpravy	2
2.1. Přehled pramenů	2
2.2. Ústavněprávní základ.....	3
2.3. Zákon o ochraně přírody.....	6
2.4. Lesní zákon.....	7
2.5. Vodní zákon.....	8
2.6. Zákon o pozemních komunikacích.....	9
3. Veřejné užívání	11
3.1. Pojem a předmět veřejného užívání.....	11
3.2. Obecné užívání	12
3.3. Zvláštní užívání	14
3.4. Příklady veřejného užívání ve vztahu ke svobodě pohybu.....	14
3.4.1. Veřejné užívání a vodní zákon.....	14
3.4.2. Veřejné užívání a lesní zákon	17
3.4.3. Veřejné užívání ve vztahu k pozemním komunikacím	21
3.4.4. Veřejné užívání v rámci krajiny.....	22
4. Svoboda pohybu a její omezení z důvodu ochrany přírody a krajiny	28
4.1. Vymezení základních pojmů	28
4.2. Územní ochrana přírody a krajiny	29
4.2.1. Obecná ochrana.....	29
4.2.2. Zvláštní ochrana	32
4.3. Omezení svobody pohybu ve zvláště chráněných územích	35
4.3.1. Národní parky	35
4.3.2. Chráněné krajinné oblasti.....	42
4.3.3. Národní přírodní rezervace	43
4.3.4. Národní přírodní památka	45
4.3.5. Přírodní rezervace	46
4.3.6. Přírodní památka	47
4.4. Volnočasové aktivity	48
4.5. Stráž přírody	55
4.6. Poplatky	56
4.7. Právní úprava v sousedních zemích.....	60
4.7.1. Karkonoski park narodowy	61

4.7.2. Nationalpark Thayatal.....	63
4.7.3. Nationalpark Bayerischer Wald.....	65
4.7.3. Nationalpark Sächsische Schweiz.....	68
5. Závěr.....	71
Resumé v českém jazyce	73
Klíčová slova	74
Résumé in English	75
Key words.....	76
Seznam použitých zdrojů.....	77

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČR	Česká republika
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IUCN	International Union for Conservation of Nature
IZS	integrovaný záchranný sbor
KPN	Karkonoski park narodowy
KRNAP	Krkonošský národní park
Listina	Listina základních práv a svobod
NÖ	Niederösterreich
NP	Národní park
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NPBW	Nationalpark Bayerischer Wald
NPSS	Nationalpark Sächsische Schweiz
NPT	Nationalpark Thayatal
NSS	Nejvyšší správní soud
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
Sb.	Sbírka zákonů a mezinárodních smluv
Ústava	Ústava České republiky
ZOchPřK	Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ostatní zkratky

Aj.	a jiné
Apod.	a podobně
Č.	číslo
Čl.	článek
Např.	například
Násl.	následující
Odst.	odstavec
Písm.	písmeno
Resp.	respektive
Tzv.	takzvaný
Zák.	zákon

1. Úvod

Pohyb a pobyt osob v přírodě je spjatý jak s rekreací, tak s aktivním sportem. S postupným kolonizováním krajiny se do dnešní doby zachovala pouze malá část území České republiky, ve kterém by člověk neotiskl své stopy do krajiny. Rozvoj průmyslu, rozšiřování ploch, na kterých lidé hospodaří a v neposlední řadě i místa s turistickou vybaveností do dnešní doby přetvořily krajinu natolik, že bylo a je nutné zasahovat do základních práv a svobod člověka způsobem, který v zájmu ochrany přírody a krajiny omezuje pohyb a pobyt osob v přírodě.

Poslední roky ukazují, že obliba obyvatel ČR trávit volný čas v přírodě roste a s tím i zátěž pro některé oblasti naší země. Orgány ochrany přírody opakovaně sdělují, že návštěvnost české přírody se zvyšuje rok co rok a nese s sebou i negativní dopady. Stále se objevují nové případy, kdy turisté vstupují do velmi cenných partií české krajiny a svým pohybem nebo pobytem narušují tamní ekosystém.

V diplomové práci se proto zaměřím jak na zákonné zakotvení svobody pohybu, možnosti pohybu návštěvníků po chráněných územích, druhy zakázaných činností, jejich výjimky, tak na možnosti regulace návštěvníků v jednotlivých územích pomocí ekonomických nástrojů v porovnání se situací v zahraničí a také způsoby omezení svobody pohybu osob v příhraničních oblastech ČR, a to v národních parcích, které sousedí s českými národními parky. V této práci je také pracováno s novelou zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zák. č. 123/2017 Sb. Tato novela upravila poměrně značně úpravu ochrany přírody a krajiny ve zvláště chráněných územích, včetně možností pohybu a pobytu návštěvníků.

Cílem této diplomové práce je popsat dosavadní zákonnou úpravu pohybu osob v přírodě a krajině a jeho omezení. Dále pak je záměrem popsat způsoby omezení svobody pohybu v národních parcích v zemích s Českou republikou sousedících a porovnat omezení svobody pohybu, která existují na obou stranách státní hranice. K úplnosti komparace je také cílem porovnat nástroje, kterými správy těchto zahraničních národních parků disponují, aby mohly omezit svobodu pohybu v území, kde převažuje zájem o ochranu přírody a krajiny.

2. Prameny právní úpravy

2.1. Přehled pramenů

Právní úprava ochrany životního prostředí je pojata velice široce. Mimo ústavního základu se do ní dá zahrnout zákonná úprava ze správního práva, trestního práva, občanského práva, a to i úprava podzákonná. Prameny se člení podle následujících způsobů.¹

Prvním je členění podle působnosti. Předpisy průřezové nebo také horizontální jsou pojímány ve vztahu k ochraně životního prostředí jako k celku. Jedná se například o zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“). Do další skupiny patří tzv. předpisy složkové nebo také vertikální, mezi které patří např. zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů nebo zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dle uvedeného členění se dají dělit právní předpisy z oblasti ochrany životního prostředí na zákony obecného základu práva životního prostředí, zákony upravující organizaci ochrany životního prostředí, zákony upravující odpovědnost v ochraně životního prostředí, zákony s průřezovými nástroji ochrany životního prostředí, zákony o ochraně složek životního prostředí (mezi něž patří i zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, které jsou zásadní pro téma diplomové práce a budou dále zpracovány v dalších kapitolách), zákony o ochraně před specifickými zdroji ohrožení životního prostředí a zákony upravující ochranu životního prostředí při zvláštních činnostech.²

K přiblížení pramenů, ze kterých vyplývá svoboda pohybu a její omezení, jsou níže zmíněny některé důležité normativní právní akty.

---

¹ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 33

² DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 33-36

2.2. Ústavněprávní základ

Základní prameny práva životního prostředí v České republice vycházejí už z ústavněprávní úpravy. Nejinak je tomu i v úpravě ochrany přírody a krajiny, která vychází z preambule a čl. 7 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“). Článek 7 Ústavy zakotvuje povinnost státu dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.³ Stát je tedy odpovědný za příznivý stav životního prostředí, k čemu se váže i níže blíže popsany článek 35 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“). Odpovědnost státu se však spíše dá přirovnat ke garanci příznivého životního prostředí, kterou stát zajišťuje prostřednictvím zákonů a vytvářením institucí pro její realizaci (Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Česká inspekce životního prostředí a jiné ústřední orgány státní správy).⁴

Blíže tedy základy práva ochrany životního prostředí a svobody pohybu na ústavněprávní úrovni upravuje Listina. Zakotvení práva na svobodu pohybu a pobytu nalezneme konkrétně v článku 14 Listiny. Svobodu pohybu je nutno vnímat dle Výboru Spojených národů pro lidská práva jako „*nezbytnou podmínku svobodného rozvoje osobnosti*“, jak uvedl ve svém obecném komentáři č. 27 v roce 1999.⁵

V odstavci prvním článku 14 Listiny je uvedeno: „*Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.*“ Hlavní myšlenkou tohoto odstavce je svoboda jednotlivce se nezávisle rozhodovat o svém pohybu po státním území bez jakýchkoliv překážek ze strany státní moci, zdržovat se na něm a případně se v určitém místě ve státě i usadit.⁶ Ústavní soud svobodu pohybu podle prvního odstavce uvedeného článku definoval jako „*oprávnění nejen občana, ale každého pohybovat se po území České republiky vymezeném jejími státními hranicemi a navštěvovat jednotlivá místa s*

³ Čl. 7 úst. zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁴ KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 98-99

⁵ CCPR General Comment No. 27: Article 12 (Freedom of Movement). Office of the High Commissioner for Human Rights. Sixty-seventh session of the Human Rights Committee on 2 November 1999 (Obecný komentář Výboru OSN pro lidská práva č. 27 z 2.11.1999)

⁶ KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1074

*výjimkou těch, pro která zákon ve smyslu ustanovení čl. 14 odst. 3 Listiny stanoví omezení.*⁷

A právě třetí odstavce článku 14 Listiny je důležitý pro téma této diplomové práce. Přestože je svoboda pohybu zaručena všem občanům i cizincům žijících na území České republiky,⁸ tak toto právo není absolutní a lze ho omezit. Odstavec třetí výše uvedeného článku pojednává o podmínkách, kdy k omezení lze přistoupit: „*Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých, a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.*“⁹ Z citovaného ustanovení tedy vyplývá, že zásah do svobody pohybu musí být upraven zákonem a takové omezení musí být nevyhnutelné. V prvním případě musí být upraveno normativním aktem. V České republice bohužel žádný normativní právní akt, který by jednotně upravoval omezení svobody pohybu neexistuje. Proto se vychází z mnoha ustanovení zákonů z celého právního řádu, která přímo omezují tuto svobodu.¹⁰ Lze zde zmínit např. zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“), zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, nebo konečně i zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který orgánu ochrany přírody umožňuje omezit svobodu pohybu,¹¹ což je podrobně popsáno v následujících kapitolách. K druhé podmínce je nutné zmínit, že pro takové omezení musí existovat společenská potřeba, nemůže se výsledku dosáhnout jinými prostředky a musí být přiměřená ke sledovanému cíli.¹² V poslední podmínce, kdy lze omezit svobodu pohybu, se musí vycházet z některého z pěti uvedených důvodů v tomto odstavci třetím článku 14 Listiny, kde posledním důvodem je právě důvod ochrany přírody.

---

⁷ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 4/02 ze dne 30.10.2002

⁸ WÁGNEROVÁ, Eliška et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 906 stran. Kodex. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 354

⁹ Čl. 14 odst. 3 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

¹⁰ KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1077

¹¹ WÁGNEROVÁ, Eliška et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 906 stran. Kodex. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 357-359

¹² KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1077

Zbylá zastřešující ústavněprávní úprava ochrany životního prostředí je uvedena ještě v článku 35 Listiny. Uvedený článek zaručuje každému právo na příznivé životní prostředí.¹³ Ústavodárce tímto článkem definuje příznivé životní prostředí tak, že jeho znečišťování nebo zatížení dosahuje stanovených limitů.¹⁴ V třetím odstavci článku 35 Listiny je obsažena povinnost nepoškozovat a neohrožovat životní prostředí nad míru stanovenou zákony.¹⁵ Tato povinnost se vztahuje na všechny a nikoli jen na veřejnou moc. Především se apeluje, aby svým chováním všichni přispívali k ochraně životního prostředí. Důraz se klade nejenom na současnou generaci, ale i na tu budoucí, aby bylo zachováno příznivé životního prostředí i pro naše potomky.¹⁶ V případě nedodržování nebo porušení této povinnosti je pak dle speciálních právních předpisů možno tyto jednotlivce sankcionovat.¹⁷

Ještě jedno ústavně zaručené právo má vztah k volnému pohybu a jeho omezení. Článek 11 Listiny stanoví mimo jiné, že vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Takové ustanovení je v rozporu s konkrétními omezeními vlastnického práva ve vztahu k veřejnému užívání, protože uživatel zasahuje do práv vlastníka v daných případech vždy jinou měrou a dochází tak k vytváření nerovností mezi jednotlivými vlastníky pozemků. Např. volný průchod krajinou podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, se nevztahuje na pozemky ve vlastnictví fyzických osob.¹⁸

V případě veřejného užívání se tedy zasahuje na jedné straně do vlastnického práva a na straně druhé do užívacího oprávnění neurčitého počtu uživatelů vyplývajících z veřejného práva.¹⁹ Některé věci ale nejsou předmětem

---

¹³ Čl. 35 odst. 1 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

¹⁴ KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1284

¹⁵ Čl. 35. odst. 3 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

¹⁶ WÁGNEROVÁ, Eliška et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 906 stran. Kodex. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 720

¹⁷ KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1285

¹⁸ MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, str. 42. ISSN 1213-5542

¹⁹ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 35. ISSN 1213-5542

vlastnictví, nemůže je vlastnit nikdo, jsou zkrátka z vlastnictví vyloučeny. Zákon tak upravuje, že přírodní léčivý zdroj a zdroj přírodní minerální vody podle § 4 zák. č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů, nejsou součástí ani příslušenstvím pozemků a nejsou předmětem vlastnictví. Stejně tak podle § 3 zák. č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, nejsou povrchové a podzemní vody předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují. V neposlední řadě i zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve svém § 61 odst. 4 zakotvuje, že jeskyně nejsou součástí pozemku a nejsou předmětem vlastnictví.

Mezi jeden z možných zásahů do vlastnického práva, kdy veřejný zájem převažuje nad zájmem soukromým, lze řadit právě veřejné užívání. Přiměřené omezení vlastnického práva plyne např. ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, kdy vlastník lesa je povinen respektovat právo osob vstupovat do lesa, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a klest za okolností, že nebudou les poškozovat, nenarušovat lesní prostředí a porušovat pokyny vlastníka lesa.²⁰ Omezení vlastnického práva veřejným užíváním je dále popsáno v následujících kapitolách.

2.3. Zákon o ochraně přírody

Ochrana přírody je spojena s narušováním původních biotopů a úbytku biologické rozmanitosti kvůli zásahům do ní.²¹ Mnoho nedotčených ekosystémů na Zemi, a to samozřejmě i v českých zemích, jsou narušovány kromě budování infrastruktury a rozšiřováním průmyslu také turismem a sportovním či rekreačním využitím. Proto aby bylo takové jednání omezeno a v jeho důsledku dosažena přírodní rovnováha, byla přijata řada právních nástrojů. Mimo velkého množství přijatých úmluv, protokolů, programů, smluv a jiných dokumentů z oblasti ochrany přírody a krajiny na mezinárodní úrovni byl v České republice přijat i základní

---

²⁰ § 19 odst. 1 zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

²¹ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 338

předpis o ochraně přírody, kterým je zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“ nebo „ZOchPřK“), a který nabyl účinnosti dne 1. června 1992. Inspirací v přípravě tohoto zákona byly právní předpisy zejména ze sousedních zemí – Německa, Rakouska a Polska, ale také z dalších evropských států jako je Velká Británie nebo Rusko.²²

Tento zákon se dá označit za moderní právní předpis, který vyhovuje i mezinárodním požadavkům ochrany přírody.²³ Modernost také potvrzuje fakt, že od jeho přijetí byl sice nesčetněkrát novelizován, ale nebyl nahrazen novým právním předpisem. Zákon doznal značných změn i před vstupem ČR do Evropské unie, kdy byla v roce 2004 do zákona transponována velká euronovela a zákon se rozšířil z osmi částí do devíti částí. Největší změna nastala v zakotvení úpravy o ptácích a o stanovištích.²⁴

Zákon tedy komplexně upravuje jak územní ochranu, tak i ochranu rostlin, živočichů a neživé části přírody. V zákoně najdeme obecnou nebo také základní ochranu veškeré přírody a krajiny a dále pak zvláštní nebo také zvýšenou ochranu vybraných částí přírody a krajiny.²⁵ Zvláštní ochrana je pak dělena na ochranu územní a druhovou.

2.4. Lesní zákon

Les je významným krajinným prvkem²⁶ a je tedy chráněn před jeho poškozováním a ničením.²⁷ Právním předpisem, který stanovuje předpoklady pro zachování lesa, péči o les a jeho obnovu a který stejně tak slouží k naplňování všech jeho funkcí, je zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (dále

---

²² DAMOHORSKÝ, Milan. Čtvrtstoletí českého zákona o ochraně přírody a krajiny. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2017, č. 46, str. 12. ISSN 1213-5542

²³ JANČÁŘOVÁ, Ilona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 223

²⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. Čtvrtstoletí českého zákona o ochraně přírody a krajiny. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2017, č. 46, str. 13-14. ISSN 1213-5542

²⁵ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnické učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 364

²⁶ § 3 odst. 1 písm. b) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²⁷ § 4 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

jen „zákon o lesích“ nebo „lesní zákon“). Les je po mnoho let ohrožován velkým počtem nepříznivých faktorů a v posledních letech jsou tyto nepříznivé vlivy tak silné, že dochází k ohrožení samotné existence lesa. Mimo přírodní negativní vlivy má velkou míru na poškozování lesa také lidská činnost, a to včetně neúměrného užívání lesů veřejností. Negativní vlivy na les lze spatřovat hlavně v ničení lesních porostů a znečišťování lesního prostředí.²⁸

Právní úprava proto zajišťuje existenci lesa v podobě zachování plochy lesů k plnění funkce lesa (lesnatost v ČR se dlouhodobě pohybuje na 34 %²⁹) a také zachování skladby a kvality lesních porostů a uchování příznivého lesního prostředí.³⁰ Zákon o lesích také upravuje obecné užívání lesa, které je spojeno s pojmem veřejného užívání a které je rozebráno v následujících kapitolách. K obecnému užívání lesa je nutné zmínit, že jde o tradiční právo veřejnosti, a proto se také právní úprava zmiňuje o omezení tohoto užívání, aby nedocházelo k ohrožování a ničení lesa. Na dodržování těchto pravidel dohlíží hned několik forem správního dozoru, v rámci obecného užívání lesů je to pak hlavně lesní stráž.³¹

2.5. Vodní zákon

Ochrana vod je provázána i s územní ochranou, protože voda se přirozeně v krajině vyskytuje. Voda je jedna ze základních složek životního prostředí a představuje mnoho důležitých funkcí, které jsou nezbytné pro existenci živých organismů.³² Je proto třeba jí chránit a k tomu v České republice slouží jeden ze složkových zákonů, kterým je zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o vodách“ nebo „vodní zákon“). Vodní zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2002 a jedna z jeho nejdůležitějších přijatých novel byl zákon č. 20/2004 Sb., kterým byla uskutečněna transpozice evropského vodního

---

²⁸ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 320

²⁹ *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2019* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-571-5, str. 51

³⁰ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 320

³¹ § 38 odst. 1 zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

³² DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 275

práva do české právní úpravy. Předmětem právní úpravy v tomto zákoně jsou společenské vztahy, jejichž objektem je voda, její ochrana a hospodaření s ní.³³

Vodní zákon se ve svém úvodu zaměřuje na vymezení některých pojmů, které se týkají ochrany vod. Základním předmětem ochrany vod jsou povrchové vody, které jsou definované jako přirozeně se vyskytující vody na zemském povrchu³⁴, a podzemní vody, které zákon definuje jako přirozeně se vyskytující vody pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami³⁵.

Zákon pojednává také o veřejném užívání vod. Nicméně v diplomové práci není tento zákon hlouběji rozebírán, protože ač patří mezi základní složkové předpisy práva životního prostředí, tak v rámci omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny je důležité především zmínit volnočasové využívání těchto vod v souvislosti s pohybem osob a jeho omezením z důvodu ochrany přírody.

2.6. Zákon o pozemních komunikacích

Posledním důležitým právním předpisem, který je při svobodě pohybu významným pramenem je zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“). Tento zákon nabyl účinnosti dne 1.4.1997 a hlavním předmětem úpravy, na který v diplomové práci bude cíleno, jsou práva a povinnosti vlastníků pozemních komunikací a jejich uživatelů. Komunikační síť je velmi důležitá pro volný pohyb osob. Komunikace tvořící tuto síť je dle zákona dopravní cestou³⁶, u které postačí, že je pouze patrná v terénu.³⁷ Pozemní komunikace je ale pouze jednou z dopravních cest, protože dalšími dopravními

---

³³ JANČÁŘOVÁ, Ilona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 93

³⁴ § 2 odst. 1 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

³⁵ § 2 odst. 2 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

³⁶ § 2 odst. 1 zák. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích

³⁷ KOČÍ, Roman. *Zákon o pozemních komunikacích: s komentářem, prováděcí vyhláškou a vzory správních rozhodnutí a jiných právních aktů: podle právního stavu k 1.3.2018*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. 463 stran. ISBN 978-80-7502-267-7. Dostupné z: www.codexis.cz.

cestami mohou být drážní, letecká nebo vodní dopravní cesta. Typické je pro pozemní komunikace, že jsou užívány veřejností v rámci veřejného užívání.³⁸

V případě omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny jsou další kapitoly této práce zaměřeny na vstup a pohyb osob po komunikacích vedoucích skrze chráněná území ať už při běžném pohybu skrze tato území nebo při volnočasových aktivitách cíleně plánovaných v takových oblastech.

---

³⁸ KOČÍ, Roman. *Zákon o pozemních komunikacích: s komentářem, prováděcí vyhláškou a vzory správních rozhodnutí a jiných právních aktů: podle právního stavu k 1.3.2018*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. 463 stran. ISBN 978-80-7502-267-7. Dostupné z: www.codexis.cz.

3. Veřejné užívání

3.1. Pojem a předmět veřejného užívání

Se svobodou pohybu úzce souvisí i pojem správního práva, a to veřejné užívání. Pokud bychom chtěli definovat pojem veřejného užívání, je důležité poznamenat, že veřejné užívání je pojmem dosud nedefinovaným a ani není jednotně kodifikovaný. Ve veřejném užívání se prolíná právo veřejné s právem soukromým, protože na jedné straně představuje významné omezení vlastnického práva a na té druhé straně dává neurčitému počtu adresátů možnost oprávněně užívat tyto předměty.³⁹ Teoretickou definicí je za veřejné užívání považováno „užívání věci předem neomezeným okruhem uživatelů, kteří mohou za stanoveným účelem využívat jejich užitečnost nikoli na základě vlastnictví k ní, ale na základě možnosti vyplývající z veřejného práva.“⁴⁰ Hendrych o veřejném užívání pojednává jako o „užívání všeobecně přístupných materiálních statků, které odpovídá jejich účelovému určení, předem neomezeným okruhem uživatelů.“⁴¹

Předměty veřejného užívání lze definovat jako tzv. věci veřejné.⁴² V případě věci určené k obecnému užívání je to pak veřejný statek.⁴³ Předmět veřejného užívání mohou být jak ve vlastnictví soukromém, tak i ve vlastnictvím veřejném. Někdy se také řadí mezi předmět veřejného užívání i věci bez vlastníka neboli *res nullius*, které jsou z vlastnických vztahů úplně vyňaty. Příkladem mohou být výše zmíněné povrchové a podzemní vody nebo přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodní minerální vody. Veřejné užívání je nedefinovaným pojmem také proto, že jeho právní úprava je velmi roztržistěná podle předmětů tohoto užívání. Ve vztahu k tématu této diplomové práce lze hovořit o veřejném užívání vody, krajiny nebo lesa aj. Každý z těchto předmětů nebo složek ochrany životního prostředí dle zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, je z důvodu různorodosti veřejného

---

³⁹ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 35. ISSN 1213-5542

⁴⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 218

⁴¹ HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1, str. 219

⁴² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 218

⁴³ § 490 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

užívání ve vztahu k těmto složkám upraven samostatnými zákony jako je například zákon o vodách, zákon o lesích nebo zákon o ochraně přírody a krajiny a další.

Veřejné věci v soukromém vlastnictví mohou být také předmětem veřejného užívání prostřednictvím tzv. věnování.⁴⁴ Někdy se užívání veřejné věci může omezit např. z časového hlediska, kdy je určena nějaká doba pro užívání dané věci. V jiných případech je zcela nepodstatné, zda je veřejná věc v soukromém či veřejném vlastnictví, takovým příkladem může být užívání lesa.⁴⁵ Veřejné věci se také mohou dělit dle jejich vztahu k lidské činnosti, a to na věci vytvořené člověkem nebo věci přírodní, které vznikají nezávisle na činnosti člověka, ale i přesto na ně člověk má jistý vliv (příkladem může být les).⁴⁶

Na druhé straně Hendrych definuje předmět veřejného užívání jako užívání všeobecně přístupných materiálních statků. Tyto statky jsou určeny předem neomezenému okruhu uživatelů a jejich užívání odpovídá účelové určení.⁴⁷

Veřejné užívání se dělí následně na veřejné užívání obecné, veřejné užívání zvláštní a užívání veřejných ústavů.⁴⁸

3.2. Obecné užívání

Vznik obecného užívání vyplývá buďto přímo ze zákona (*ex lege*), souhlasem vlastníka věci nebo také věnováním, jak již bylo zmíněno výše. Zásadní rozdíl mezi obecným a zvláštním užíváním je, že obecné užívání oproti zvláštnímu užívání nepotřebuje ke svému vzniku vydat správní akt, který by takové užívání povoloval konkrétnímu jedinci nebo konkrétní skupině. Obecné užívání lze tedy ještě blíže upřesnit jako „užívání věci způsobem odpovídajícím jejímu určení

---

⁴⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 219

⁴⁵ § 19 zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

⁴⁶ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 35. ISSN 1213-5542

⁴⁷ HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1, str. 219

⁴⁸ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 219

*předem neurčeným okruhem osob, nevylučující možnost stejného užívání ostatními.*⁴⁹

Nejenom vznik veřejného užívání vychází ze zákona, ale také jeho obsah. Zákon může vymezit obsah buďto pozitivně, nebo může vyplývat z různých omezení a zákazů. Může se ale i stát, že obsah obecného veřejného užívání nebude vycházet z právní normy, ale z povahy a účelu, ke kterému je určena daná veřejná věc.⁵⁰ I přesto je osoba užívající daný předmět omezena jeho aktuálním faktickým stavem a ve vztahu k němu musí být pak užívání přiměřené, jakož i ve vztahu k užívání stejného předmětu více osobami.⁵¹ Příkladem v rámci ochrany přírody a krajiny může být užívání stezky pro chodce a cyklostezky, kde cyklisté i pěší musí být ohleduplní k ostatním využívajících předmětnou stezku, ať už jedou na kole, či jdou pěšky.

K tomu všemu může být obecné veřejné užívání omezeno nebo vyloučeno na základě zákona, a to opatřením obecné povahy nebo i správním aktem. Omezeno může být jak pro všechny, tak konkrétně pro některé uživatele nebo některého uživatele.⁵² K omezení se přistupuje zejména kvůli ochraně daného předmětu nebo ochraně osob či majetku. Při ochraně přírody a krajiny se například omezuje vstup na některé stezky v určitém časovém období. Blíže jsou tato omezení popsána v dalších kapitolách.

Veřejné užívání je obecně zpravidla bezplatné až na výjimky, kdy se s užíváním předmětu pojí i daňové a poplatkové povinnosti. Speciální výjimkou, kterou teorie zmiňuje, je platba za konkrétní užití veřejné věci, jakou může být platba mýtného.⁵³ V rámci ochrany přírody a krajiny se lze bavit o poplatcích za vstup do jeskyní či jiných částí krajiny.

---

⁴⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 219

⁵⁰ HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1, str. 220

⁵¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 219

⁵² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 219

⁵³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 220

3.3. Zvláštní užívání

Oproti obecnému užívání je zvláštní užívání jiné v tom, že k jeho vzniku je potřeba oprávnění na základě vydaného správního aktu. Zvláštní užívání sice přesahuje rámec obecného užívání, ale nejedná se o zákonem zakázané. Správní akt se vydává pro jmenovitě určeného jedince a je v něm stanoven obsah a povinnosti pro adresáta. Jiné povinnosti vyplývají přímo ze zákona nebo z prováděcího právního předpisu.⁵⁴

Omezení zvláštního užívání se shoduje s omezeními u obecného užívání. Povolení v podobě správního aktu může být také nově upraveno nebo změněno vydáním nového správního aktu, který je však vydáván s klauzulí *rebus sic stantibus*.⁵⁵ S povolením zvláštního užívání je obvykle spjata i poplatková povinnost.

3.4. Příklady veřejného užívání ve vztahu ke svobodě pohybu

3.4.1. Veřejné užívání a vodní zákon

K ochraně vod před jejich znečišťováním a v této kapitole hlavně k právní úpravě veřejného užívání slouží zákon o vodách. Všechny vodní toky, rybníky, mokřady a nivy představují významnou funkci v rámci přírody a krajiny. Mimo uvedený zákon jsou vody předmětem ochrany i v zákoně o ochraně přírody a krajiny.

Vody jsou ve vodním zákoně rozděleny na povrchové a podzemní. Podle § 2 odst. 1 vodního zákona se povrchovou vodou rozumí voda přirozeně se vyskytující na zemském povrchu. Nejčastější a nejvýznamnější povrchovou vodou jsou vodní toky.⁵⁶ Důležitým faktem je, že zákon nepojednává přímo o obecném užívání povrchových vod, nýbrž o jejich obecném nakládání, protože vody nejsou

---

⁵⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 220

⁵⁵ HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1, str. 221

⁵⁶ JANČÁŘOVÁ, Ilona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 93

veřejnými věcmi dle § 490 občanského zákoníku. V ustanovení § 3 odst. 1 vodního zákona se deklaruje, že povrchové vody i podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví ani součástí nebo příslušenství pozemku. Na rozdíl od předchozího vodního zákona (zák. č. 138/1973 Sb., zákon o vodách) se tedy vylučuje vlastnictví vod všech subjektů včetně státu.⁵⁷ V následujícím odstavci druhém je zakotveno pravidlo, že až odebráním vody z povrchových a podzemních vod se stane voda předmětem vlastnictví.⁵⁸

Každý může odebírat na vlastní nebezpečí a pro vlastní potřebu povrchové vody nebo s nimi jinak nakládat v rámci obecného užívání bez souhlasu nebo jiného povolení vodoprávního úřadu.⁵⁹ Mimo to je v zákoně dále uvedeno, že rovněž lze za stejných podmínek zachytávat povrchovou vodu jednoduchými zařízeními na pozemcích a stavbách před škodlivými účinky těchto vod.⁶⁰ V případě obecného užívání vod uživatel nesmí ohrožovat jakost nebo zdravotní nezávadnost vod, narušovat přírodní prostředí, zhoršovat odtokové poměry, poškozovat břehy, vodní díla a zařízení, zařízení pro chov ryb a porušovat práva a právem chráněné zájmy jiných.⁶¹ Jak již bylo řečeno, tak i obecné užívání lze omezit, v tomto případě je k tomu příslušný vodoprávní úřad. Rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy lze bez náhrady omezit, upravit či zakázat obecné nakládání s vodami, vyžaduje-li to veřejný zájem, a to hlavně při porušování výše uvedených povinností.⁶²

V případě svobody pohybu v přírodě a krajině lze mezi obecné užívání povrchových vod zařadit koupání nebo plavbu. Jak již bylo zmíněno, v zákoně o vodách je zakotveno, jak lze obecně nakládat s povrchovými vodami. Ustanovením v § 6 odst. 1 vodního zákona, kde je uvedeno, že s povrchovými vodami lze i „jinak nakládat pro vlastní potřebu“, se míní i užívání k rekreačním účelům, a to zejména koupání, bruslení na zamrzlé hladině, plavení zvířat, praní

---

⁵⁷ HORÁČEK, Zdeněk et al. Vodní zákon. 3. vydání. Praha: SONDY, 2015. 320 stran. ISBN 978-80-86846-57-6, str. 19

⁵⁸ JANČÁŘOVÁ, Ilona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 96

⁵⁹ § 6 odst. 1 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů; vodoprávním úřadem jsou obecní úřady, újezdni úřady na území vojenských újezdů, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad

⁶⁰ § 6 odst. 2 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

⁶¹ § 6 odst. 3 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

⁶² § 6 odst. 4 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

prádla, brodění atd.⁶³ Ve vztahu k uvedenému možnému zásahu vodoprávního úřadu do obecného užívání vod je zásah do užívání vod ke koupání zákonem o vodách nedotčen a řídí se zákonem o ochraně veřejného zdraví. K dalšímu užívání vod pak zákon o vodách jmenuje i plavbu. K povolení užívat povrchových vod k plavbě není potřeba žádného povolení vodoprávního úřadu, jak je stanoveno v § 7 odst. 1 vodního zákona. Povrchové vody lze k plavbě užívat sice bez tohoto povolení, ale zároveň se musí dodržovat základní pravidla plavby tak, aby „*nedošlo k ohrožení zájmů rekreace, jakosti vod a vodních ekosystémů, bezpečnosti osob a vodních děl.*“⁶⁴ Podle § 7 odst. 5 vodního zákona, pokud se povrchové vody nachází v ochranných pásmech vodních zdrojů I. stupně a na nádržích určených povolením nebo rozhodnutím vodoprávního úřadu k chovu ryb, je plavba zakázána plavidlům se spalovacími motory. Dále pokud není povrchová voda dopravně významnou vodní cestou, lze na vodních tocích a vodních nádržích tuto plavbu zakázat vyhláškou, kterou vydá Ministerstvo dopravy a spojů ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství. Výjimky k těmto zákazům mohou vydat rozhodnutím příslušný vodoprávní úřad po projednání se Státní plavební správou.⁶⁵ Mimo tyto výjimky zákazu plavby existují i výjimky stanovené vodním zákonem jako např. výjimka pro plavidla Hasičského záchranného sboru, Státní plavební správy, Policie České republiky aj. Avšak zákon o vodách upravuje plavbu velmi stručně, větší část pravidel plavby je zakotvena v zákoně č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě (dále jen „zákon o vnitrozemské plavbě“). V tomto zákoně jsou stanoveny základní pojmy jako je vodní cesta, plavba nebo plavidlo aj. Vodní cestou se myslí vodní tok nebo jiný útvar povrchové vody a jeho součásti, tedy vodní díla a jiné stavby a zařízení (ty jsou dále uvedeny v příloze č. 1 tohoto zákona). Plavbou se rozumí pohyb nebo stání plavidla na vodní cestě a plavidlo je definované jako ovladatelné těleso určené k pohybu nebo stání na vodě zejména na účelem přepravy osob nebo nákladu.⁶⁶ Pravidla plavebního provozu jsou dále v zákoně o vnitrozemské plavbě upravena tak, aby byla zajištěna bezpečnost a plynulost tohoto provozu.

---

⁶³ HORÁČEK, Zdeněk et al. Vodní zákon. 3. vydání. Praha: SONDY, 2015. 320 stran. ISBN 978-80-86846-57-6, str. 26

⁶⁴ § 7 odst. 5 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

⁶⁵ § 7 odst. 7 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

⁶⁶ § 2 písm. a), b) a d) zák. č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě

Do obecného užívání povrchových vod k plavbě lze zařadit i vodáctví jako volnočasovou aktivitu. Bližší podmínky pro splouvání vodních toků a jejich omezení jsou rozebrány v kapitole čtvrté.

Za zvláštní užívání vod se považuje případ, kdy se požaduje povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami.⁶⁷ Na rozdíl od obecného užívání povrchových vod se u podzemních vod s obecným užíváním vůbec nepočítá a ke každému nakládání s podzemními vodami je potřeba povolení bez výjimky. Podzemními vodami jsou dle § 2 odst. 2 vodního zákona vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami, vody protékající podzemními drenážními systémy a vody ve studních. Povolení v rámci zvláštního užívání je potřeba zejména v případě vzdouvání, akumulace nebo vypouštění odpadních vod.⁶⁸

3.4.2. Veřejné užívání a lesní zákon

Pojem veřejného užívání je zakotven i v lesním zákoně. V poslední době narůstá počet lidí, kteří opouštějí svá bydliště ve městech za účelem trávení svého volného času v přírodě a samozřejmě i v lesích. Narůstá tak počet návštěvníků lesního prostředí a s tím i nárůst ohrožování nebo dokonce i ničení lesního porostu v důsledku nešetrného užívání. A k tomu navíc dochází i k mnoha střetům mezi vlastníky a těmito návštěvníky.

V § 2 písm. a) lesního zákona nalezneme definici lesa, kterým jsou lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa.⁶⁹ Ve smyslu následujícího § 3 lesního zákona se o pozemcích určených k plnění funkcí lesa hovoří jako o pozemcích s lesními porosty, plochami, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m a pak i tzv. „jiné pozemky“, kam patří zpevněné lesní cesty, drobné vodní plochy, ostatní plochy, pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace atd., pokud

---

⁶⁷ § 8 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

⁶⁸ HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1, str. 226

⁶⁹ § 2 písm. a) zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství.⁷⁰ Dle § 3 písm. b) lesního zákona může orgán státní správy lesů u těchto pozemků nařídít označení jejich příslušnosti k pozemkům určeným k plnění funkcí lesa. Z toho plyne, že do pozemků určených k plnění funkcí lesa patří i nezpevněné lesní cesty do šířky 4 m a ostatní zpevněné lesní cesty jen pokud s lesem souvisejí nebo slouží k lesnímu hospodářství (takové zpevněné cesty budou potřebné k obhospodařování lesních pozemků nebo k jejich vybudování). Výše uvedené jiné pozemky nejsou samy o sobě určené k plnění funkce lesa, ale spíše doplňují lesní biotop nebo jsou právě nezbytné k obhospodařování lesa a k provádění dalších funkcí lesa.⁷¹

Po objasnění definice lesa a vymezení, co vše si pod tímto pojmem představit dle lesního zákona, je nyní nutné zmínit, jak tento zákon pojednává o veřejném užívání. Dle obecného dělení veřejného užívání se les řadí mezi věci veřejné, které nejsou vytvořeny člověkem, tedy věci přírodní. Zákon o lesích ve svém § 19 odst. 1 zmiňuje veřejné užívání jako obecné užívání lesů takto: *„Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Při tom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců.“* Z toho plyne, že takto zakotvené obecné užívání lesa je jeden z přímých projevů ústavně zaručené svobody pohybu dle čl. 14 Listiny. V návaznosti na odstavec třetí čl. 14 Listiny, který hovoří o podmínkách omezení svobody pohybu, se v lesním zákoně tato ústavně zaručená svoboda může omezit dle § 19 odst. 4, kde jsou vymezeny důvody, za kterých lze omezit či vyloučit vstup do lesa na dobu nejdéle 3 měsíců, a to i opakovaně. Obecné užívání lesů lze omezit z důvodu ochrany lesa nebo v zájmu zdraví nebo bezpečnosti fyzických osob. Omezení se vydává v podobě opatření obecné povahy a pokud hrozí bezprostřední ohrožení lesa nebo zdraví nebo bezpečnosti osob, vydává se bez řízení o jeho návrhu, jinak se většinou o návrhu opatření obecné povahy koná veřejné projednání (pokud orgán státní správy lesů neurčí, že je řízení písemné).

V § 19 odst. 2 lesního zákona je zakotveno, že osoba vstupující do lesa tak činí na vlastní nebezpečí a zdálo by se, že vlastník lesa je tímto zproštěn

---

⁷⁰ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 34. ISSN 1213-5542

⁷¹ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 35. ISSN 1213-5542

odpovědnosti. Ale není tomu tak úplně, protože vlastník lesa má určitou prevenční povinnost dbát o stav lesa tak, aby bylo zabráněno ohrožení bezpečnosti osob pohybujících se po lese zvláště v okolí frekventovaných míst. Na druhé straně si musí být osoba vstupující do lesa jistá, že les nejeví známky poškození pro běžného uživatele.⁷²

Obecné užívání lesů dále upravuje § 20 lesního zákona formou zákazu některých činností v lesích. Činnostmi, které jsou zakázány v lesích s přihlédnutím k jejich obecnému užívání, jsou rušení klidu a ticha,⁷³ ježdění a stání s motorovými vozidly,⁷⁴ mimo lesní cesty a vyznačené trasy ježdění na kole, na koni, na lyžích nebo na saních.⁷⁵ Z toho plyne, že se lze pohybovat a vstupovat do lesů pěšky a pak i *a contrario* lze vstupovat a pohybovat se po lesích na kole, na koni, lyžích a saních.⁷⁶ Dále se pak také dá dovodit, že lesní cesty, ať už jsou zpevněné či nezpevněné, které již byly dříve popsány, slouží i k obecnému užívání těmito dopravními prostředky. Dle uvedeného ustanovení § 20 lesního zákona je nutné v případě zákazů některých činností v lese se věnovat pojmu „*vyznačená trasa*“. Bohužel ač lesní cesty jsou v lesním zákoně definovány, pojem „*vyznačená trasa*“ není. Za takovou trasu lze považovat takové stezky a cesty, s jejichž vznikem pravděpodobně vlastník lesa dal souhlas, protože by to mělo být rozšíření možností pohybovat se po jiném typu stezky nebo jiné komunikaci, která není lesní cestou a ani volným terénem, ve kterém je taktéž zakázáno se pohybovat. Protože tento pojem není definován, naráží v praxi na mnoho sporů. Ale z obsahu zákona o lesích se dá uvažovat tak, že vyznačená trasa je stezka nebo cesta, která je doplněna nějakým značením, je jasně zřetelná v terénu a značení pomáhá k lepší orientaci či podává jiné informace. Za takové stezky lze považovat cyklotrasy nebo značené turistické trasy Klubu českých turistů.⁷⁷

Vlastník lesa ale může z výše uvedených zákazů některých činností povolit výjimku.⁷⁸ Avšak je k zamyšlení, jaké má každý vlastník postavení v otázce

---

⁷² HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 39-41. ISSN 1213-5542

⁷³ § 20 odst. 1 písm. a) zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

⁷⁴ § 20 odst. 1 písm. g) zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

⁷⁵ § 20 odst. 1 písm. j) zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

⁷⁶ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 36. ISSN 1213-5542

⁷⁷ HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 37. ISSN 1213-5542

⁷⁸ § 20 odst. 4 zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

udělování těchto výjimek. Přiznání této pravomoci vlastníku lesa je zřejmě nepochopení podstaty práva. Není v souladu s veřejným zájmem, pokud může vlastník udělovat výjimky z těchto zákazů a nikoli orgán státní správy lesa, který by tak správně měl rozhodovat na návrh vlastníka. Tím může dojít i k oslabení ochrany práv vlastníka lesa.⁷⁹ Jiné pohledy na tuto problematiku poukazuje na fakt, že jsou zde pochybnosti o schopnosti a ochotě vlastníků lesa posoudit, že jimi udělenou výjimkou by mohlo dojít k porušení práv jiných vlastníků lesa.⁸⁰ Další názory jsou trochu odlišné. Pauldura tvrdí, že záleží, zda je les ve vlastnictví soukromém či veřejném, protože pravomoci dané vlastníku lesa k vydávání výjimek v podobě závazného právního aktu sledují veřejný zájem ochrany lesa ve veřejnoprávním předpisu a vlastník by měl bránit veřejný zájem.⁸¹ Huneš naopak zastává názor, že vlastník lesa nemůže vykonávat pravomoci správního orgánu *sui generis* a vykonává pouze vlastnické právo k dané nemovité věci. Dále se vyjadřuje k právní úpravě obecného užívání lesa, když právě obecné užívání lesů je omezením vlastnického práva ve prospěch ochrany životního prostředí, resp. ve prospěch mimoprodukční funkce lesa, kam patří i např. možnost do lesů vstupovat, pohybovat se po nich na kole, na lyžích atd. Aby mohly být zachovány tyto rekreační aktivity, musí být k dispozici i možnost omezení vlastnického práva. Zákonodárce pak podle Huneše přes takové omezení vlastnických práv umožnil vlastníkovu lesa obecné užívání omezovat dle svého uvážení.⁸²

K zakazu ježdění a stání s motorovými vozidly na lesních cestách a nutnosti zajistit si výjimku z této činnosti i pro vlastníky nemovitých věcí, ke kterým právě taková lesní cesta může být jedinou možnou příjezdovou cestou, se vyjádřil Nejvyšší správní soud. Ten ve svém rozsudku č.j. 7 As 27/2018-19 ze dne 8.3.2018 zmínil, že *„je namístě, aby si žalobce pro účely přístupu ke své nemovitosti zajistil potřebné povolení k vjezdu od vlastníka pozemku. Tento postup je využíván běžně a vyvažuje tak oba protichůdné právní zájmy, které zde existují – právo vlastnit a užívat majetek i právo chránit životní prostředí a přírodní bohatství.“* Z toho

---

⁷⁹ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 334

⁸⁰ DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 290 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-425-3, str. 60

⁸¹ PAULDURA, Lukáš. Právní nástroje regulující užívání lesa a vlastník lesa jako regulátor *sui generis*. In: *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 2125 - 2134. ISBN 978-80-210-4990-1.

⁸² HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, str. 39. ISSN 1213-5542

vyplývá, že si vlastník nemovité věci, ke které vedoucí přístupová cesta je považována za lesní cestu, jež slouží k plnění funkce lesa, musí obstarat povolení ke vjezdu i v případě, že je tato cesta jedinou možnou příjezdovou cestou.

V § 20 odst. 4 lesního zákona je zakotven ještě jeden omezující nástroj, který dává možnost orgánu státní správy lesů zasáhnout, pokud by udělení výjimek ze zákazu některých činností v lese byla porušena práva jiných vlastníků lesa.

Správní dozor je v lese svěřen jednak České inspekci životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) a jednak lesní stráž. ČIŽP vykonává dozor v oblasti plnění funkce lesa jako složky životního prostředí, tzn. veřejné užívání ve vztahu k vlastníkovi lesa. Lesní stráž pak vykonává dozor výhradně v případě obecného užívání lesů veřejností.⁸³ Lesní stráž je při své činnosti dle § 39 odst. 2 lesního zákona oprávněna zjistit totožnost osoby, která porušuje pravidla obecného užívání lesa stanovená lesním zákonem, popř. projednat spáchané přestupky příkazem na místě. Pokud lesní stráž přistihne osobu při přestupku a nelze zjistit její totožnost, může osobu předvést policejnímu orgánu, a pokud to okolnosti nasvědčují, smí požadovat pomoc nebo součinnost Policie ČR.

3.4.3. Veřejné užívání ve vztahu k pozemním komunikacím

Obecné i zvláštní užívání pozemních komunikací je upraveno v zákoně o pozemních komunikacích. V § 19 odst. 1 tohoto zákona je stanoveno, že užívat pozemní komunikace lze v mezích zákona o pozemních komunikacích a v mezích zvláštních předpisů. Zvláštním předpisem se zde myslí především zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích (dále jen „zákon o místních poplatcích“), bezplatně obvyklým způsobem a k určeným účelům. Obecné užívání je chráněno jako veřejný zájem hlavně ze strany silničních správních úřadů.⁸⁴

Stejně tak jako v zákoně o vodách a v zákoně o lesích je i v zákoně o pozemních komunikacích obecné užívání omezeno. Podle § 19 odst. 2 zákona

---

⁸³ MÁCHA, Aleš. Veřejné užívání jako subjektivní právo. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, č. 4-5, str. 210, ISBN 0139-6005

⁸⁴ KOČÍ, Roman. *Zákon o pozemních komunikacích: s komentářem, prováděcí vyhláškou a vzory správních rozhodnutí a jiných právních aktů: podle právního stavu k 1.3.2018*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. 463 stran. ISBN 978-80-7502-267-7. Dostupné z: www.codexis.cz.

o pozemních komunikacích jsou vymezeny činnosti, které jsou v rámci obecného užívání zakázány. Dálnice, silnice a místní komunikace a veřejné účelové komunikace je zakázáno poškozovat a znečišťovat. Dále pak následuje výčet konkrétních činností, které jsou na pozemních komunikacích zakázány. Zákon také vztahuje zákazy poškozování a znečišťování na veřejně přístupné účelové komunikace bez vozovky, čímž se myslí polní nebo lesní cesty, stezky nebo i pěšiny⁸⁵, takovým způsobem, aby bylo znemožněno jejich obecné užívání. Týká se to např. zničení takové komunikace jako je rozorání, vybagrování či jiné odstranění.⁸⁶ Pokud se tyto zákazy poruší, postupuje se podle § 41 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích. V takovém případě vykonává státní dozor silniční správní úřad, který uloží dotyčné osobě obnovit poškozenou nebo znečištěnou pozemní komunikaci. Dalšími omezeními může být např. dočasný zákaz stání nebo zastavení silničních vozidel vydáním opatření obecné povahy silničním správním úřadem, a to z důvodů uvedených v § 19a odst. 1 zákona o pozemních komunikacích.

Co se týče zvláštního užívání, zákon o pozemních komunikacích o něm pojednává v § 25. Jedná se o situaci, kdy je dálnice, silnice nebo místní komunikace užívána jiným než obvyklým způsobem nebo k jiným účelům. K povolení zvláštního užívání silničním správním úřadem tedy nebudou sloužit účelové komunikace.

Jak jsou omezeny vjezdy, stání a jiné činnosti na pozemních komunikacích z důvodu ochrany přírody a krajiny je blíže popsáno v následujících kapitolách.

3.4.4. Veřejné užívání v rámci krajiny

V zákoně o ochraně přírody a krajiny je přímo uvedeno, že *„Každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby*

---

⁸⁵ *Právo vstupovat na pozemek a využívat soukromé cesty* [online]. Praha: Frank Bold, s.r.o., [cit. 12.10.2020]

⁸⁶ KOČÍ, Roman. *Zákon o pozemních komunikacích: s komentářem, prováděcí vyhláškou a vzory správních rozhodnutí a jiných právních aktů: podle právního stavu k 1.3.2018*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. 463 stran. ISBN 978-80-7502-267-7. Dostupné z: www.codexis.cz.

*a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Je přitom povinen respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy.*⁸⁷ O veřejném užívání se zde mluví jako o přístupu do krajiny a považuje se za obecné užívání, neboť není k tomu potřeba zvláštního povolení a je zaručeno každému. Smyslem uvedeného ustanovení je právně zakotvit pohyb veřejnosti ve volné krajině.⁸⁸ Jinou právnickou osobou se zde myslí i kraj jako vyšší územně samosprávný celek, neboť kraj je veřejnoprávní korporací.⁸⁹ Z toho vyplývá, že pozemek v soukromém vlastnictví fyzické osoby může v případě veřejného užívání průchodu krajinou sloužit pouze pokud bude v nájmu státu, obce nebo právnické osoby. Nicméně v praxi osoba vstupující na pozemek nemá a ani nemůže mít informace o vlastnických nebo nájemních vztazích k danému pozemku.⁹⁰

Je třeba si vysvětlit, co zamýšlel zákonodárce pojmem „*přístup do krajiny*“. Podle § 3 písm. m) ZOchPřK je krajina část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky. Obdobná definice se objevuje i v čl. 1 písm. a) Evropské úmluvy o krajině, kde se krajinou myslí „*část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních nebo lidských faktorů.*“ Z toho plyne, že krajina je součástí povrchu zemského včetně území dotčených člověkem. Ale na druhé straně Nejvyšší správní soud svým rozsudkem č.j. 7 As 23/2014-57 ze dne 11.6.2014 uvedl, co je prostředím, které nemá znaky krajiny ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny: „*Takovým prostředím je, nejsou-li tu jiné skutečnosti, které by takový závěr vyvrátily, i zastavěná centrální oblast města, tedy vysoce urbanizované městské prostředí bez významných krajinných prvků, bez výskytu druhů planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů, nalezišť nerostů atd.*“ Dále pak NSS rozvádí krajinu tak, že „*Několik dřevin a volně žijících živočichů ve vnitrobloku nemůže z vilové čtvrti činit krajinu ve smyslu ust. § 3 odst. 1 písm. m) zákona o ochraně přírody a krajiny.*“ Toto

---

⁸⁷ § 63 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁸⁸ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 494

⁸⁹ §1 odst. 2 zák. č. 129/2000 Sb., o krajích

⁹⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 345-346

vyjádření NSS obstálo i před Ústavním soudem (sp. zn. IV. ÚS 3016/14 ze dne 3.3.2015).

Pozemní komunikace a jiné cesty, zejména pěšiny a stezky patří do určitého základního páteřního systému umožňující pohyb v krajině.⁹¹ Zákon o ochraně přírody a krajiny neřeší pohyb po jednotlivých pozemních komunikacích, protože jejich užívání je zakotveno zejména v zákoně o pozemních komunikacích. Nicméně právo užívat tuto síť veřejně přístupných cest ve smyslu § 2 zákona o pozemních komunikacích za podmínek daných tímto zákonem a zákonem č. 361/200 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o provozu na pozemních komunikacích“), má každý. Přístup do krajiny je tedy zajištěn kombinací veřejného užívání těchto komunikací a právem průchodu přes pozemky podle ustanovení § 63 ZOchPřK.⁹² V § 63 odst. 1 ZOchPřK je pouze zdůrazněno zřizování a rušení veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšin mimo zastavěné území, k čemuž je potřeba souhlasu orgánu ochrany přírody. Takovými orgány mohou být pověřené obecní úřady,⁹³ Agentura ochrany přírody ČR, správy národních parků⁹⁴ a újezdní úřady na území vojenských újezdů.⁹⁵ Pro zřizování a rušení v ostatních případech se použije zákon o pozemních komunikacích.

Veřejně přístupné účelové komunikace tvoří jakousi komunikační páteř, která umožňuje přístup do krajiny. Stezky či pěšiny splňující definici účelové komunikace dle zákona o pozemních komunikacích by mohly sloužit pro pohyb v krajině i za okolnosti, že se taková stezka nebo pěšina nachází na pozemku v soukromém vlastnictví fyzické osoby. Nicméně stezky a pěšiny nacházející se na pozemcích v soukromém vlastnictví by se správně měly považovat za veřejné statky a sloužit tak k obecnému užívání.⁹⁶

---

⁹¹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 495

⁹² MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, str. 42. ISSN 1213-5542

⁹³ § 76 odst. 2 písm. d) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁹⁴ § 78 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁹⁵ § 78a zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁹⁶ MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, str. 45. ISSN 1213-5542

Jak již bylo řečeno, každý má zaručeno právo volného přístupu do krajiny podle § 63 odst. 2 ZOchPřK. To zahrnuje v sobě jak pěší pohyb veřejnosti, tak i pohyb s pomocí různých prostředků jako je jízdní kolo, koloběžka, lyže, brusle nebo sáně. Obdobně je tomu právě i v lesním zákoně. Mimo jiné lze využít i k pohybu v krajině živého zvířete, čímž se myslí především jízda na koni.⁹⁷ Ovšem ani přístup do krajiny není možné realizovat bez omezení. Jak již bylo popsáno, že svobodu pohybu, která je zakotvena v čl. 14 Listiny, lze omezit z důvodu ochrany přírody a krajiny, tak v tomto případě je přístup do krajiny závislý na několika faktorech. Omezení může vyplývat např. z povahy území, ve kterém se daný pozemek nachází nebo z obecně závazných právních předpisů. Z tohoto hlediska se bude rozlišovat, zda je území chráněno nějakým režimem dle zákona o ochraně přírody a krajiny. Může se jednat o přechodně chráněnou plochu nebo o území spadající pod zvláštní územní ochranu. Dále pak přístup do krajiny může být omezen z hlediska druhu a způsobu využití daného pozemku. V neposlední řadě se pohyb může omezit také podle toho, zda se jedná o pohyb po nějaké komunikační síti či ne.⁹⁸

V § 63 odst. 3 ZOchPřK je přístup do krajiny vymezen negativně a to tak, že přístup do krajiny se nevztahuje na zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Uvedené pozemky v krajině lze rozdělit na dvě skupiny, a to na zastavěné a stavební pozemky, včetně pozemků, na kterých se stavby zatím nenacházejí, ale jsou určeny k zastavění. Do druhé skupiny pak spadají zbylé uvedené pozemky, které jsou spojeny se zemědělským využitím. Ale nemusí se jednat o zemědělský pozemek, v tomto případě se může pozemek využívat i k jiným potřebám vedle zemědělské činnosti.⁹⁹ Orná půda, louky a pastviny jsou z přístupu do krajiny vyloučeny v době, kdy může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka. Bude se tedy jednat většinou o vyloučení průchodu přes pozemky v případě vegetačního období a dále po celou dobu pastvy dobytka.¹⁰⁰

---

⁹⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 495

⁹⁸ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 495

⁹⁹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 498

¹⁰⁰ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 498

Zvláštní předpis může přístup do krajiny stanovit odchylně. Jedná se například v případě již zmíněného veřejného užívání dle zákona o lesích, kdy je tento zákon k zákonu o ochraně přírody a krajiny ve vztahu zvláštního právního předpisu. Odchylný přístup do krajiny, než je stanoven v § 63 ZOchPřK, může stanovit i samotný zákon o ochraně přírody a krajiny. Jedná se např. o klidové zóny národních parků, národní přírodní rezervace nebo národní přírodní památky.

Přístup do krajiny samozřejmě úzce souvisí s již zmíněným ustanovením čl. 14 Listiny, kde je zaručena svoboda pohybu. V případě volného pohybu osob v krajině je i dotčeno právo vlastnit majetek zakotvené v čl. 11 Listiny. Avšak podle § 58 odst. 1 ZOchPřK je *„Ochrana přírody a krajiny veřejným zájmem. Každý je povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení vyplývající z tohoto zákona.“* Musí se proto hledat kompromis mezi právem na veřejné užívání krajiny veřejností, zajištění ochrany přírody a krajiny a zabezpečení majetkových práv vlastníka pozemku.¹⁰¹ Nicméně najít takový kompromis je velice těžké. Vedle povinnosti každého, kdo má právo na průchod krajinou, nezpůsobovat škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahovat do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv¹⁰², zákon o ochraně přírody a krajiny alespoň v § 63 odst. 5 uvádí, že *„Každý je povinen při pohybu na cizích pozemcích včetně pohybu na pozemních komunikacích, stezkách a pěšinách, vyznačených cyklostezkách, odpočinkových místech, tábořištích a v altáncích mimo zastavěná území obcí dbát své osobní bezpečnosti nebo bezpečnosti osob svěřených a přizpůsobit své jednání stavu přírodního prostředí na těchto pozemcích a nebezpečím v přírodě obvyklým. Vlastníci pozemků neodpovídají za škody na majetku, zdraví nebo životě, vzniklé jiným osobám působením přírodních sil nebo vlastním zaviněním těchto osob.“* Tento odstavec byl doplněn do zákona při jeho novelizaci zákonem č. 123/2017 Sb. jako reakce na možné újmy, které mohou vzniknout při volném průchodu krajinou a pohybem po pozemcích v cizím vlastnictví.¹⁰³ Zodpovědnost za škody vzniklé osobám na cizím pozemku působením přírodních sil či jejich vlastním zaviněním na majitele pozemku v době předcházející před doplněním tohoto odstavce spadala

---

¹⁰¹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 494

¹⁰² § 63 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁰³ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 494

pod resort Ministerstva životního prostředí.¹⁰⁴ V důvodové zprávě k tomuto zákonu je celý odstavec pátý brán jako právní zásada, která stanovuje vlastní odpovědnost každého při pohybu v přírodním prostředí jako tomu je v právní úpravě při užívání lesa. Každý by si měl proto uvědomit, že při pohybu po cizích pozemcích a dalších vyjmenovaných místech, hrozí určité přírodní riziko. Tento výčet míst mimo zastavěné území obce je však pouze demonstrativní. Dá se shrnout, že celý odstavec je takové prevenční ustanovení, ale při posuzování újmy na majetku, zdraví nebo životě v souvislosti s veřejným užíváním krajiny podle § 63 ZOchPřK se bude muset postupovat individuálně ke konkrétnímu případu s přihlédnutím ke stavu pozemku a jeho součástí a příslušenství, vlastnímu chování osoby, okolnosti mající původ ve vztahu k sousedním pozemkům a míra působení přírodních sil, kterou nemohl vlastník pozemku ovlivnit.¹⁰⁵ Povinnosti osoby při průchodu krajinou stanovené v § 63 odst. 5 ZOchPřK se nevztahují na pozemní komunikace a také částečně cyklostezky, ač jsou v prvním odstavci téhož ustanovení zmíněny pouze účelové komunikace, stezky a pěšiny, protože povinnosti osob užívající tyto statky jsou stanoveny v zákoně o pozemních komunikacích a zákoně o provozu na pozemních komunikacích. V tomto případě se jedná opět o zvláštní právní úpravu ke vztahu k § 63 ZOchPřK.¹⁰⁶ Částečně do prevenční povinnosti podle zákona o ochraně přírody a krajiny spadají cyklostezky proto, že mohou být pozemními komunikacemi podle zákona o pozemních komunikacích nebo jen stezkami v krajině a pak se na ně bude vztahovat § 63 odst. 5 ZOchPřK. Prevenční povinností při pohybu na pozemních komunikacích je v tomto případě míněna povinnost pouze obecná, neboť je již upravena ve zvláštních zákonech.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, str. 41. ISSN 1213-5542

¹⁰⁵ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 500

¹⁰⁶ MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, str. 46. ISSN 1213-5542

¹⁰⁷ MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, str. 46. ISSN 1213-5542

4. Svoboda pohybu a její omezení z důvodu ochrany přírody a krajiny

4.1. Vymezení základních pojmů

Pro následující kapitolu a do ní patřící podkapitoly je nutné vymezit stěžejní pojmy pro omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny. Pojem svobody pohybu byl již blíže popsán v kapitole Ústavněprávní základy, včetně možností jejího omezení. V tomto případě bude důležité definovat pojem „ochrana přírody a krajiny“. S pojmem příroda se setkáme v mnoha právních předpisech a užívá se i v jiných formách správní činnosti, avšak legální definici nikde nenajdeme. Příroda je dle Pekárka pojem natolik vžitý, že se jeho zákonnou definicí nikdo nezamýšlí, a to ani samotný zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Proto lze ze samotné definice „ochrana přírody a krajiny“, který zákon uvádí v § 2 odst. 1 ZOchPřK, dovodit i pojem „příroda“.¹⁰⁸ Ochrana přírody a krajiny je zákonem definovaná „*péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.*“ Z výčtu těchto objektů, o které má stát, fyzické i právnické osoby pečovat, lze dovodit obsah pojmu příroda. I přesto by však pojem „příroda“ byl definován nedostatečně.¹⁰⁹

Dalším pojmem je krajina, kterou zákonodárce definoval přímo v zákoně o ochraně přírody a krajiny, a to tak, že krajinou se rozumí „*část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizační prvky.*“¹¹⁰ Podobně definuje krajinu i Evropská úmluva o krajině č. 13/2005 Sb. m. s. (dále jen „Úmluva“), kde se hovoří o krajině jako o části území „*tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.*“ Smluvní strany Úmluvy se zavázaly, že krajinu musí smluvně uznat jako základní složku životního prostředí, v němž

---

¹⁰⁸ PEKÁREK, Milan. Příroda jako objekt právní ochrany. In: *Dny práva - 2010 - Days of Law*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s. 1930. ISBN 978-80-210-5305-2.

¹⁰⁹ PEKÁREK, Milan. Příroda jako objekt právní ochrany. In: *Dny práva - 2010 - Days of Law*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s. 1930. ISBN 978-80-210-5305-2.

¹¹⁰ § 3 odst. 1 písm. m) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

obyvatelé žijí.¹¹¹ Z těchto definic vyplývá, že krajina je i člověkem přetvořená část povrchu, ale zákon o ochraně přírody a krajiny neposkytuje ochranu i tímto částem území v takové míře jako krajině přírodně utvořené.¹¹²

Pojem „ochrana přírody a krajiny“ je zakotven v § 2 odst. 1 ZOchPřK, jak již bylo výše zmíněno. K tomuto pojmu je důležité dodat, že objekt ochrany je v tomto ustanovení vymezen velmi široce a je blíže definován v § 3 ZOchPřK. Odstavec druhý § 2 ZOchPřK zakotvuje prostředky, kterými se ochrana přírody a krajiny zajišťuje.¹¹³ Nejvyšší správní soud při výkladu tohoto pojmu v rozsudku č.j. 1 As 106/2008-100 ze dne 15.1.2009 zmínil, že „je však třeba postupovat systematicky, a tedy vycházet i z odstavce druhého téhož paragrafu, v němž jsou demonstrativně vyjmenovány hlavní prostředky, jimiž je ochrana přírody a krajiny zajišťována. Tyto prostředky jednoznačně konkretizují a poukazují na hlavní oblasti a zájmy, jimž je při ochraně přírody a krajiny nutno věnovat pozornost. Aktivizace těchto prostředků je pak zjevným indikátorem možného dotčení zájmů ochrany přírody a krajiny.“

4.2. Územní ochrana přírody a krajiny

4.2.1. Obecná ochrana

Omezení svobody pohybu v případě obecné územní ochrany přírody a krajiny se nejvíce projevuje u jeskyní. Jeskyně jsou dle § 10 odst. 1 ZOchPřK „podzemní prostory vzniklé působením přírodních sil, včetně jejich výplní a přírodních jevů v nich.“ V dnešní době stejně tak jako ostatní části krajiny jsou i jeskyně hojně navštěvovány turisty, o čemž svědčí i statistiky.¹¹⁴ Mnoho jeskynních komplexů bylo v minulosti poškozeno, zvláště jeskyně krasové, proto je potřebná ochrana jejich dochovaného stavu. Stejná ochrana jako na jeskyně se vztahuje i na přírodní jevy na povrchu, jako jsou krasové závrtky, škrapy, ponory

---

¹¹¹ Čl. 5 ETS No. 176, European Landscape Convention (Evropská úmluva o krajině)

¹¹² VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 35

¹¹³ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 13

¹¹⁴ Řešitelský kolektiv. *Závěrečná zpráva: Výzkum návštěvnosti CHKO Moravský kras*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, Katedra cestovního ruchu. 2019. Str. 6

a vývěry krasových vod,¹¹⁵ přestože nejsou oproti předešlé právní úpravě považovány za jeskyně.¹¹⁶

Zajímavostí je, že jeskyně nejsou ve vlastnictví nikoho, jsou tedy považovány za tzv. *res nullius* dle § 61 odst. 4 ZOchPřK. Přesto zpřístupněné jeskyně spadají pod Správu jeskyní ČR zřízené dle §79 odst. 3 písm. u) ZOchPřK. Tato příspěvková organizace zajišťuje ochranu, péči a provoz zpřístupněných jeskyní veřejnosti.¹¹⁷ Zákon o ochraně přírody a krajiny upravuje pohyb a pobyt osob v jeskyních následovně. Je zakázáno dle § 10 odst. 2 ZOchPřK jeskyně ničit, poškozovat, upravovat a měnit jejich dochovaný stav. To se týká především zákazu nic z jeskyní neodnášet, a naopak nedonášet a nechávat zde předměty, které zde nejsou přirozené a mohly by stav jeskyně narušit. Z těchto zákazů může orgán ochrany přírody povolit výjimky, pokud je to v zájmu jeskyně nebo pokud jiný veřejný zájem převažuje nad ochranou jeskyně. Na druhé straně však není zakázáno do jeskyní vstupovat, pokud dotyčná osoba bude dodržovat tato pravidla. Správa jeskyní ČR zajišťuje průvodcovské služby výhradně vlastními zaměstnanci ve zpřístupněných jeskyních, dále pak zajišťuje bezpečnost ve zpřístupněných jeskyních a také bezpečnost návštěvníků. Specifickou činností, která je Správou jeskyní ČR zajišťována v rámci pohybu osob je provozování vodní dopravy na řece Punkvě.¹¹⁸ Jiným příkladem jsou jeskyně, kde hrozí poškozování jejich stavu, a to především dle § 64 ZOchPřK nadměrnou návštěvností, kterou může být narušeno specifické mikroklima v jeskyních, rušení zde žijících živočichů nebo ničení krápníků.¹¹⁹ Možnost tohoto omezení vstupu z důvodu ochrany přírody a krajiny je někdy považováno za ochranu přírody a krajiny zařazenou mimo obecnou i zvláštní ochranu. Přístup do jeskyní může být dle uvedeného ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny buď pouze omezen nebo úplně zakázán a realizuje se tím omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny dle čl. 14 Listiny. Omezení dle § 64 ZOchPřK se přijímá jako opatření obecné povahy

---

¹¹⁵ JANČÁŘOVÁ, Ilona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 236

¹¹⁶ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 107

¹¹⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 108

¹¹⁸ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 118

¹¹⁹ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 110

orgánem ochrany přírody a současně se projedná s dotčenými obcemi. Musí však jít o nejmenší možné omezení, jak shledal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 12. 2010, č. j. 7 Ao 6/2010–44. Do těchto typů jeskyní bude vstup zakázán. Jeskyně, kam je vstup návštěvníkům zakázán, jsou viditelně označeny na všech přístupových trasách ke vstupu do jeskyně nebo na jiných vhodných místech v terénu. *A contrario* pokud jeskyně se zakázaným vstupem takto označena nebude, je možné do ní vstoupit. Pokud jeskyně jsou součástí zvláště chráněného území, vztahuje se na ně zákaz činností spadající do tohoto zvláště chráněného území. Ve zvláště chráněných územích se nachází všech 14 jeskyních systémů, které jsou zpřístupněny veřejnosti. Svou návštěvou může jedinec v jeskyni narušovat nejen jejich dochovaný stav, ale může zde vyrušit případně hnízdící netopýry, kteří mohou být také chráněni. V neposlední řadě je nutné zmínit, že zákon poskytuje ochranu jeskyním objeveným i neobjeveným.¹²⁰

Omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny lze také spatřit v případě přechodně chráněných ploch. Jedná se o „*území s dočasným nebo nepředvídatelným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů.*“¹²¹ Přechodně chráněné území dle zákona o ochraně přírody a krajiny vyhláší orgán ochrany přírody formou rozhodnutí, z čehož lze dovodit, že je adresováno konkrétním subjektům, a to většinou vlastníkům a nájemcům pozemku.¹²² Z toho vyplývá, že na území přechodně chráněné plochy nelze regulovat takové činnosti, které by omezovali pohyb osob, protože by takové omezení pohybu směřovalo proti předem neznámému okruhu subjektů. Nelze tedy omezit vstup a pohyb osob na pozemcích v přechodně chráněné ploše, které by dané území využili např. pro své volnočasové aktivity. Aby mohl být omezen pohyb osob z důvodu ochrany přírody a krajiny i na přechodně chráněných plochách, muselo by být takové omezení vydáno formou opatření obecné povahy.¹²³ V praxi však bývá časté, že příslušné orgány ochrany přírody si vyhlášením přechodně chráněné plochy představují možnost, jak omezit

---

¹²⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 108

¹²¹ § 13 odst. 1 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹²² STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 119

¹²³ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 120

vstup nebo jiné aktivity obyvatel v daném území z důvodu dočasné ochrany přírody a krajiny.¹²⁴

4.2.2. Zvláštní ochrana

Zvláštní územní ochrana se vztahuje na přírodovědecky nebo esteticky velmi významná nebo jedinečná území.¹²⁵ Na rozdíl od obecné ochrany se zde uplatňuje přísnější režim ke konkrétnímu přesně územně vymezenému území, které se vyznačuje především vyšší přírodní hodnotou.¹²⁶ Do této kategorie spadají taxativně vyjmenovaná vyhlášená zvláště chráněná území, která se dají dále dělit na velkoplošná zvláště chráněná území, do kterých patří národní parky a chráněné krajinné oblasti a které podléhají přísnějšímu režimu ochrany přírody, a maloplošná zvláště chráněná území, do kterých patří národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. Rozdělení na velkoplošná a maloplošná území pozitivní právo nezmiňuje, ale v české i zahraniční odborné literatuře je tohoto dělení běžně užíváno.¹²⁷ Každá kategorie zmíněných vyhlášených území je diferencována především úrovní ochrany, výměrou a také způsobem zřizování nebo rušení těchto území.¹²⁸

Právě ta území, která patří mezi rozlehlejší, jsou kromě zdroje vědeckého poznání stále více vyhledávána k rekreačním činnostem. V každém zvláště chráněném území jsou upraveny podmínky pro některé činnosti jako je hospodaření na pozemcích, realizace staveb a rekreační, sportovní či jiné aktivity. Avšak

---

¹²⁴ HAVELKOVÁ, Svatava. K čemu slouží přechodně chráněná plocha. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009, č. 5, str. 13. ISSN 1210-258X

¹²⁵ § 14 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹²⁶ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 11. ISSN 1213-5542

¹²⁷ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 12. ISSN 1213-5542

¹²⁸ DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnícké učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 372

omezování nebo zákazy činností ve zvláště chráněných územích nejsou absolutní.¹²⁹

Nejprve je však důležité jednotlivé chráněné území charakterizovat. Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří již zmíněné národní parky (dále také „NP“) a chráněné krajinné oblasti (dále také „CHKO“). Vyhlášení zvláště chráněného území je právním aktem, které upravuje konkrétní předmět na konkrétním území a vymezuje okruh svých adresátů abstraktně.¹³⁰ Tomu by nasvědčovala úvaha, že forma vyhlášení je prováděna prostřednictvím opatření obecné povahy, avšak je tomu jinak.¹³¹ Národní parky jsou vyhlášovány zákonem č. 114/1992 Sb.¹³², zatímco chráněné krajinné oblasti jsou vyhlášovány nařízením vlády.¹³³ Národní parky jsou dle § 15 odst. 1 ZOchPřK „*rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozmeněných ekosystémů, jedinečná a významná v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového.*“ Tato definice národního parku byla do uvedené podoby změněna zákonem č. 123/2017 Sb., čímž se přiblížila ke kategorii odpovídající mezinárodním standardům IUCN.¹³⁴ Území národních parků z pohledu vědeckého a výzkumného využití je především srovnávacím nástrojem k porovnávání ekosystémů člověkem ovlivněných a mimo tohoto využití jsou právě významné i v rámci rekreačního a turistického využití.¹³⁵ Důležitým ustanovením, které pak ovlivňuje i svobodu pohybu na území národních parků je § 15 odst. 2 ZOchPřK, kde je stanoveno, že veškeré využití národních parků musí být podřízeno ochraně přírody. V současné době existují čtyři národní parky a těmi jsou NP Šumava, NP České Švýcarsko, NP Podyjí a Krkonošský NP.

---

¹²⁹ JANČÁŘOVÁ, Iona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 240

¹³⁰ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 13. ISSN 1213-5542

¹³¹ Nejvyšší správní soud v rozsudku č.j. Ao 6/2010 z 15.12.2010 se přiklonil k vyhlášení národních parků formou zákona

¹³² § 15 odst. 5 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹³³ § 25 odst. 3 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹³⁴ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 17. ISSN 1213-5542

¹³⁵ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 153

Chráněné krajinné oblasti naopak představují nižší stupeň ochrany, když v § 25 odst. 1 ZOchPřK se jedná o „*rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.*“ Většinou se jedná o území, která jsou velice rozlehlá, i přesto nejmenší chráněnou krajinnou oblastí je CHKO Blaník s rozlohou cca 40 km². Existují i případy, kdy jsou tyto oblasti rozděleny a tvoří tak souvislé vymezené území. Charakteristický krajinný ráz většinou vytváří i nenarušené lesní porosty a volně rostoucí dřeviny. K tomu je krajina často doplňována historickými památkami, kterými se zde myslí převážně hrady, zámky, zříceniny, kostely, boží muka aj.¹³⁶ V CHKO se počítá s hospodářským využitím těchto území, ale zároveň se stanovují přísná omezení takových činností. Poslání jednotlivých CHKO jsou stanovena nařízením vlády. Například v § 2 nařízení vlády 508/2002 Sb., kterým se vyhláší Chráněná krajinná oblast Český ráj je uvedeno, že „*posláním oblasti je uchování a obnova jejího přírodního prostředí, zejména ekosystémů, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvíjení ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů.*“ V současnosti je na území ČR vyhlášeno 26 chráněných krajinných oblastí, které zaujímají celkově jednu sedminu rozlohy státu.¹³⁷

Znaky a další charakteristika maloplošných zvláště chráněných území je obsahem další kapitoly, kde se v národních přírodních rezervacích, národních přírodních památkách, přírodních rezervacích a přírodních památkách blíže popisuje možné omezení činností včetně pohybu osob.

---

¹³⁶ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 231

¹³⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 230

4.3. Omezení svobody pohybu ve zvláště chráněných územích

4.3.1. Národní parky

V posledních letech koncentrace návštěvníků v nejpřísněji chráněných územích v České republice mnohonásobně narůstá. I přes stále zvyšující se návštěvnost národních parků, která samozřejmě přináší mnoho pozitivních hledisek k rozvoji obcí a životní úrovně, má tento faktor jeden podstatný negativní dopad, kterým je vysoké riziko poškozování daného ekosystému. Proto je nezbytné, aby se přiměřeným způsobem regulovaly určité činnosti včetně omezení pohybu v určitém území. Avšak aby do ústavně zaručené svobody pohybu mohlo být zasaženo, musí být i na území národních parků toto omezení náležitě odůvodněno a vyváženo s jinými zájmy.

Zákazy škodlivých činností jsou v zákoně o ochraně přírody a krajiny upraveny v katalogu zakázaných činností, které se dělí na činnosti zakázané na celém území národního parku a na činnosti zakázané mimo zastavěné území obcí a zastavitelné plochy obcí. Dle § 2 odst. 1 písm. d) stavebního zákona se zastavěným územím myslí území vymezené územním plánem nebo postupem podle stavebního zákona, pokud takové území obec nemá, tak je tímto územím zastavěná část obce vymezená k 1.9.1996 a vyznačená v mapách evidence nemovitostí jako intravilán. Zastavitelná plocha je pak podle § 2 odst. 1 písm. j) stavebního zákona plocha vymezená k zastavění v územním plánu nebo v zásadách územního rozvoje. Předěšlá úprava omezovala činnosti na území národních parků navíc i dle zonace, a to v I. zóně národního parku, avšak dnes se zonací souvisí s nástroji péče o území národních parků.

Zákon v případě omezení svobody pohybu jedná například o zákazu vjíždět a setrávat s motorovými vozidly. Přesněji § 16 odst. 2 písm. l) ZOchPřK zmiňuje, že mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody je na celém území národního parku mimo zastavěné pozemky obcí a zastavitelné plochy obcí zakázáno vjíždět a setrávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy. Přestože ze zákona vychází, že by měla být splněna podmínka zákazu kumulativně, tedy na tyto místa by člověk musel vjet a setrvat, nemusejí být obě tyto činnosti

uskutečněny.¹³⁸ Dále je zakázáno dle § 16 odst. 2 písm. m) ZOchPřK „jezdit na kole nebo na koni mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody.“ V národních parcích je například zakázáno provozovat některé sporty, kterými by mohla být poškozena některá chráněná přírodní hodnota, nebo i táboření mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody a taktéž i rozdělávání ohně mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, které může souviset s tábořením v národních parcích. Blíže jsou tyto zákazy popsány v kapitole Volnočasové aktivity. Zákon o ochraně přírody a krajiny dále uvádí, že na území národních parků mimo zastavěné území obce a zastavitelné území obce je zakázáno pořádat nebo organizovat sportovní, turistické nebo jiné veřejné akce mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody. Oproti předešlé právní úpravě tyto akce již nemusejí být organizovány ve velkém počtu účastníků.¹³⁹ Obtížné je také definovat sportovní, turistické nebo jiné veřejné akce. V tomto případě může pomoci rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 5 Ca 170/2008-56 ze dne 14.9.2011, který za veřejnou kulturní akci považuje i koncert konaný uvnitř horské chaty na území národního parku, pokud je akce veřejně přístupná a je spojena s intenzivní dopravou účastníků motorovými vozidly na místo konání akce i zpět. Toto vymezení by se dalo použít i na sportovní, turistické a jiné veřejné akce, která se konala mimo vyhrazená místa orgánem ochrany přírody.¹⁴⁰ Veřejně přístupná akce není také nikde definovaným pojmem. S přihlédnutím k rozhodnutí Nejvyššího správního soudu¹⁴¹ se veřejnost akce dá usuzovat z inzerce umístěné na veřejně přístupných místech a na internetu a za podmínky, že není zřejmé, že by akce nebyla přístupná veřejnosti. Taktéž není možné, aby pořádání akce uvnitř nemovité věci vlastněné soukromou osobou nebylo považováno za neveřejnost akce. Nejvyšší správní soud pak v rozsudku č.j. 3 As 115/2015-26 ze dne 24.2.2016 podobný názor znovu potvrdil.

Vymezené zakázané činnosti jsou relativní povahy, neboť je možné z těchto zákazů udělovat výjimky ať už zákonem či přímo správou národního parku.¹⁴²

---

¹³⁸ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 185

¹³⁹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 188

¹⁴⁰ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 187

¹⁴¹ Rozsudek NSS č.j. 9 As 129/2011-92 ze dne 7.11.2012

¹⁴² MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 19. ISSN 1213-5542

Zákonem je výjimka spatřována například dle § 16 odst. 2 písm. e) ZOchPřK v případě sběru lesních plodů na území národního parku mimo zastavěné území obce a zastavitelné plochy obce v případě obecného užívání lesů podle lesního zákona. Další výjimkou ze zákona je vjezd a setrvání vozidel základních složek IZS, obecní policie, ozbrojených sil ČR, celní správy ČR, vězeňské služby ČR a dalších orgánů veřejné moci, dále pak veterinární služby, vozidel správců vodních toků, provozovatelů vodovodů a kanalizací, energetických soustav, ropovodů, produktovodů a veřejných komunikačních sítí a vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření a taktéž vozidel vlastníků a nájemců nemovitých věcí podle § 16 odst. 2 písm. l) ZOchPřK.

V druhém případě výjimek může správa národního parku vydáním opatření obecné povahy vymezovat výjimky například pro vyhrazené místo k táboření nebo rozdělávání ohňů nebo také pro vjezd a setrvání motorových vozidel podle § 43 odst. 3 ZOchPřK.

Správním rozhodnutím může správa národního parku rozhodnout podle § 43 odst. 1 ZOchPřK o výjimce na základě žádosti konkrétního subjektu, avšak za podmínky, že veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody, anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany. Typicky se může jednat o výjimku pro vjezd a setrvání vozidel do území, kam je tento přístup zakázán. Pro povolení výjimky ze zakázaných činností uvedených v § 43 odst. 1 ZOchPřK lze vydat i opatření obecné povahy, pokud se výjimka týká blíže neurčitého okruhu osob.¹⁴³

Je také nutné uvést, že vlastnictví k nějakému pozemku nacházejícího se v území národního parku, na který se vztahují zakázané činnosti, ještě neznamená, že automaticky vzniká nárok na povolení činnosti, která je v rozporu s těmito zákazy.¹⁴⁴

Mimo výše uvedené základní ochranné podmínky vztahující se na všechny národní parky jsou dále specifikovány i tzv. bližší ochranné podmínky. Před přijetím novely zákona o ochraně přírody a krajiny zákonem č. 123/2017 Sb. byly bližší ochranné podmínky vymezeny v jednotlivých zřizovacích předpisech

---

¹⁴³ § 43 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁴⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 10 C 184/2003-58 ze dne 14.12.2004

národních parků. Od účinnosti novely se tyto regulace činností v oblastech národních parků přizpůsobily specifickým potřebám každého národního parku a jsou v současnosti v zákoně o ochraně přírody a krajiny vymezeny přímo v § 16a až § 16d. Regulace vymezených činností se dá ještě dále rozdělit na dvě skupiny, kterými jsou činnosti představující přímé riziko pro předměty ochrany v národním parku a činnosti, které obecně nemusí působit přímé ohrožení pro předmět ochrany v národním parku a podléhají dále *ad hoc* posouzení správou národního parku.¹⁴⁵ Do první kategorie by se dal zařadit například zákaz volného pobíhání domácích zvířat mimo zastavěná území na celém území Národního parku České Švýcarsko (§ 16a odst. 2 ZOchPřK). Do druhé kategorie bližších ochranných podmínek vzájemných se na souhlas správy národního parku lze zařadit například zřizování nových vyhlídek nebo zpřístupňování skalních útvarů schodišti a žebříky nebo tato zařízení odstraňovat na celém území Národního parku České Švýcarsko (§16 a odst. 3 písm. a) ZOchPřK).

Dříve byl v zákoně o ochraně přírody a krajiny zakázán vstup do území I. zón národních parků mimo vyznačené cesty se souhlasem orgánu ochrany přírody.¹⁴⁶ Ukázalo se však, že ne ve všech případech bylo třeba takto chránit celé území první zóny, protože na pohyb osob byla citlivější jen některá území.¹⁴⁷ Další podmínky omezení vstupu byly uvedeny v jednotlivých návštěvních řádech národních parků, kde mimo jiné byl uveden i výčet zakázaných turistických a rekreačních činností.

V současné době jsou na území národních parků vymezena tzv. klidová území, která jsou v § 17 odst. 1 ZOchPřK definována jako „*území s omezeným pohybem osob z důvodu umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jiných složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených.*“ Klidová území jsou stanovena opatřením obecné povahy, které vydává Ministerstvo životního prostředí.¹⁴⁸ Avšak tato forma činnosti je v rozporu s § 79 odst. 3 písm. g) ZOchPřK, protože je v tomto ustanovení uvedeno,

---

¹⁴⁵ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 20. ISSN 1213-5542

¹⁴⁶ V účinném znění zák. č. 114/1992 Sb. do 31.5.2017 se jednalo o § 16 odst. 2 písm. b)

¹⁴⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 198

¹⁴⁸ § 17 odst. 3 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

že Ministerstvo životního prostředí vydává vyhlášky, kterými se stanoví klidová území národních parků podle § 17 odst. 3 ZOchPřK. V důvodové zprávě je však uvedeno, že klidová území stanoví Ministerstvo životního prostředí opatřením obecné povahy. K tomuto názoru se kloní i Vomáčka.¹⁴⁹ Do vyhlášení klidových území se v této přechodné době považuje za klidové území dosud vymezené území I. zóny.¹⁵⁰ Klidová území by měla být zřizována především ve vztahu k citlivosti ekosystémů a některých druhů rostlin a živočichů na nadměrnou návštěvnost.¹⁵¹ Zároveň se v klidovém území vyhradí správou národního parku pohyb osob. Aby toto bylo možné, musí být splněny stanovené skutkové okolnosti, které musí být předem zjištěny a dostatečně podloženy důkazy při proceduře přijímání opatření obecné povahy. Současně musí být šetřeno práv ostatních dotčených osob, a proto se musí jednat o nejmenší možné omezení, které bude dostatečné k dosažení požadovaného cíle.¹⁵² I přesto, že by byly naplněny zákonné skutkové okolnosti pro omezení či zákaz pohybu osob, musí splňovat právě tu podmínku, aby šlo o nejmenší možné omezení.¹⁵³ Primárně je v klidových územích zakázáno se pohybovat mimo cesty nebo trasy vyhrazené orgánem ochrany přírody, s výjimkou vlastníků a nájemců pozemků při vstupu na jejich pozemky, jak je stanoveno v § 17 odst. 2 ZOchPřK. Mimo jiné je v tomto odstavci taxativně vymezeno několik dalších subjektů, kterým je poskytnuta výjimka ze zákazu vstupu a pohybu jako je například člen obecní policie, Celní správy ČR, základní složky IZS, pracovník veterinární služby nebo správce vodních toků aj. Správa národního parku může navíc stanovit podmínky pro rozsah, způsob a čas pohybu na cestách v klidových územích. Může se jednat o zákaz vstupu na určitou stezku ve vymezeném ročním období nebo o zákaz vjezdu cyklistům apod. Správy národních parků jsou pak povinny v klidových územích vymežit stezky, na které bude umožněn vstup. Podle § 78 odst. 3 písm. i) ZOchPřK v souvislosti s § 43 odst. 3 ZOchPřK tak činí správa parku opatřením obecné povahy. Během přechodné doby jsou za tyto vymezené stezky považovány dosud vyznačené cesty se souhlasem orgánu ochrany

---

¹⁴⁹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 199

¹⁵⁰ Bod 6. přechodných ustanoveních zák. č. 123/2017 Sb.

¹⁵¹ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 22. ISSN 1213-5542

¹⁵² MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 22. ISSN 1213-5542

¹⁵³ Rozhodnutí NSS č.j. 7 Ao 6/2010-44 ze dne 15.12.2010

přírody podle zákona ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti novely zák. č. 123/2017 Sb.¹⁵⁴

Při procesu stanovení klidových území je nutné, aby orgán správy národního parku projednal návrh klidových území s radou národního parku. Pokud se nedosáhne dohody, lze tento spor předložit Ministerstvu životního prostředí, který návrh může přepracovat a poté projednat podle části šesté zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.¹⁵⁵

Aby návštěvník národního parku srozumitelně a jasně poznal hranici klidových území, správa národního parku tyto hranice vyznačí v terénu a taktéž i informace o podmínkách pohybu na cestách v klidovém území.¹⁵⁶ Klidová území se značí tabulí s textem „klidové území národního parku“ a stejně tak se tabulí doplní informace o podmínkách pohybu osob v klidovém území.¹⁵⁷ Mimo tyto tabule se dále v terénu používá i pruhového značení na hraniční sloupky nebo hraniční stromy v podobě dvou horizontálních červených pruhů, přičemž spodní pruh je vyznačen jen v části obvodu sloupku nebo stromu, které se nachází ve výseku nechráněného území.¹⁵⁸

Dále pak § 19 odst. 1 ZOchPřK upřesňuje, že „*Podmínky omezení a výčet turistických a rekreačních činností, které jsou na území národního parku zakázány nebo omezeny právními předpisy, opatřeními obecné povahy nebo rozhodnutími vydanými podle tohoto zákona nebo podle jiných právních předpisů, zveřejňuje orgán ochrany přírody v návštěvním řádu národního parku.*“ Víceméně zde zákonodárce odkazuje na fakt, že veřejná správa není vykonávána jedinou formou činnosti, jelikož v průběhu existence zákona o ochraně přírody a krajiny se povaha návštěvního řádu měnila a návštěvní řády byly vydávány například jako správní akty nebo i jako akty smíšené. Nově zákonodárce stanovil, že návštěvní řád je vydáván jako opatření obecné povahy, a především, že návštěvní řády nebudou regulovat turistické ani rekreační činnosti jako tomu bylo dříve. Omezení takových činností vychází jen ze zákona nebo z již vydaných opatření obecné povahy nebo

---

¹⁵⁴ Bod 7. v přechodných ustanoveních zák. č. 123/2017 Sb.

¹⁵⁵ § 20 odst. 4 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁵⁶ § 17 odst.4 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁵⁷ § 16 odst. 1 vyhlášky č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

¹⁵⁸ § 17 odst. 3 vyhlášky č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

z rozhodnutí a návštěvní řád plní jen informační funkci. V návštěvním řádu tedy veřejnost najde jakýsi souhrn všech omezení vztahující se k území národního parku.¹⁵⁹ Tomuto rozhodnutí zákonodárce definovat návštěvní řád jen jako informační prostředek pro veřejnost ale předcházela některá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. V rozhodnutí č.j. 1 Ao 1/2005-98 ze dne 27.9.2005 se Nejvyšší správní soud vyjádřil k funkci opatření obecné povahy, které nemůže nahrazovat podzákonné právní předpisy a ani stanovovat nové povinnosti nad rámec zákona. Mělo by pouze sloužit ke konkretizaci přijatých zákonných norem.

Správa národního parku má navíc ve své pravomoci možnost zakázat přístup veřejnosti na vymezené území národního parku při hrozbě poškozování území zejména nadměrnou návštěvností vydáním opatření obecné povahy podle § 64 ZOchPřK. Jedná se o nástroj správ národních parků, kterým mohou omezit vstup podle potřeb dle aktuální situace jako je například doba hnízdění zvláště chráněných druhů ptáků či jiných zvířat. Jedná se o velmi silný nástroj ochrany přírody, neboť k omezení vstupu stačí jen hrozba, že bude toto území poškozeno nadměrnou návštěvností. Tato podmínka je ale pouze demonstrativní, a proto omezení vstupu do tohoto území může mít i jiný důvod.¹⁶⁰ Správa národního parku ale nesmí tohoto nástroje zneužívat a podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 7 Ao 6/2010-44 ze dne 15.12.2010 se omezení nebo zákaz vstupu na určité území nesmí vydávat na základě správního uvážení orgánu ochrany přírody. Správa národního parku by tak měla vycházet ze skutkové podstaty a tohoto nástroje použít jen když budou naplněny skutkové předpoklady. Nejvyšší správní soud také uvedl, že se nesmí vydávat výjimky z tohoto zákazu podle § 43 ZOchPřK. Soud také shledal zjevnou nepřiměřenost omezení svobody pohybu stěžovatele podle čl. 14 Listiny vydáním opatření obecné povahy. Správně by se mělo jednat o nejmenší možné omezení, které ještě postačuje k dosažení zákonem stanoveného cíle.¹⁶¹

---

¹⁵⁹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 206

¹⁶⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 347

¹⁶¹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 503

4.3.2. Chráněné krajinné oblasti

I přes mírnější režim ochrany územích CHKO, a tedy i její nižší atraktivitu pro návštěvníky, jsou tyto oblasti hojně navštěvovány a v posledních letech se zde také prudce zvedá počet návštěvníků. Rekreační využití je dle zákona o ochraně přírody a krajiny v CHKO možné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty těchto oblastí.¹⁶² Preventivním nástrojem k omezení rekreačních činností pak budou hlavně bližší ochranné podmínky jednotlivých chráněných krajinných oblastí.¹⁶³ Zakázané činnosti na tomto území jsou ale primárně zakotveny v tzv. základních ochranných podmínkách v § 26 ZOchPřK, kde jsou zákazy pojaté jako zákazy relativní a lze za podmínek stanovených zákonem z nich udělit výjimku. V případě omezení svobody pohybu na území CHKO z důvodu ochrany přírody a krajiny lze uvést, že v těchto oblastech je zakázáno vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená. Avšak stejně jako v případě národních parků je uvedena výjimka ze zákona, když vjezd a setrvání vozidel, mimo uvedených silnic, místních komunikací a míst vyhrazených, je povolen vozidlům orgánů státní správy, vozidlům potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu a zdravotní a veterinární službu. Výčet zakázaných činností se rozděluje dále na činnosti zakázané na celém území CHKO a na činnosti zakázané na území I. nebo II. zóny CHKO. Podle ustanovení § 26 odst. 1 ZOchPřK se k zakázaným činnostem na celém území CHKO musí přihlížet k účelu právní úpravy a cíli ochrany, neboť mohou vznikat absurdní situace. Příkladem může být zákaz rozdělování ohně mimo vyznačená místa orgánem ochrany přírody. V takovém případě by bylo zakázáno rozdělovat táborový oheň i na soukromé zahradě.¹⁶⁴ Základní ochranné podmínky tedy neobsahují zákaz vstupu pro pěší turisty mimo značené stezky, jako tomu je například v klidových zónách národního parku nebo v národních přírodních rezervacích. V jednotlivých zřizovacích právních předpisech CHKO jsou pak definovány bližší ochranné podmínky, kde jsou uvedeny jak činnosti absolutně zakázané, tak činnosti regulované. Tyto regulované činnosti jsou dále podmíněny souhlasu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR,

---

¹⁶² §25 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁶³ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 233

¹⁶⁴ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 236

kteřá zde působí jako orgán ochrany přírody.¹⁶⁵ Pro udělení výjimek ze základních ochranných podmínek platí obdobný režim jako u národních parků, tedy podle § 43 ZOchPřK musí existovat jiný veřejný zájem, který by převažoval nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody, anebo pokud by povolovaná činnost významně neovlivnila zachování stavu předmětu ochrany.

V případě rekreačních činností na území chráněné krajinné oblasti zákon pojednává o přípustnosti rekreačního využití za podmínky, že nebude poškozovat přírodní hodnoty CHKO. Preventivním nástrojem k omezení rekreačních činností pak budou bližší ochranné podmínky jednotlivých chráněných krajinných oblastí.

4.3.3. Národní přírodní rezervace

Mezi zvláště chráněná území tzv. maloplošná patří následující čtyři druhy vyhlášených území. Prvním je národní přírodní rezervace (dále také „NPR“), která je v zákoně o ochraně přírody a krajiny v § 28 charakterizována jako menší území mimořádných přírodních hodnot. Jsou zde na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Území NPR je ale natolik rozlehlé, aby byly zachovány celé ekosystémy, které jsou unikátní a představují minimálně celostátní význam.¹⁶⁶ Přírodní hodnoty v NPR se svou významností blíží národním parkům.¹⁶⁷

Součástí vyhlášeného území národní přírodní rezervace a stejně tak ostatních maloplošných zvláště chráněných území je i ochranné pásmo, pokud při vyhlášení orgán ochrany přírody přímo výslovně nestanoví, že se takové území vyhláší bez ochranného pásma. Orgán ochrany přírody může stanovit současně s vyhlášením nebo dodatečně vzdálenost ochranného pásma od hranice NPR, pokud však tak neučiní, je *ex lege* zřizováno pásmo ve vzdálenosti 50 metrů od hranice chráněného území.¹⁶⁸ Využívat NPR je možné pouze pokud se jím

---

¹⁶⁵ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 30. ISSN 1213-5542

¹⁶⁶ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 243

¹⁶⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 160

¹⁶⁸ § 37 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

uchová či zlepši dosavadní stav životního prostředí.¹⁶⁹ Zákon upravuje pouze základní ochranné podmínky NPR, které jsou stanoveny v § 29 ZOchPřK. V případě volného pohybu osob je na celém území NPR zakázáno vstupovat a vjíždět mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vlastníků a nájemců, osob zajišťujících lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu, zdravotní a veterinární službu, při výkonu této činnosti.¹⁷⁰ Dále pak je zakázáno vjíždět motorovými vozidly na celé území NPR, kromě vozidel orgánu státní správy, vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu, zdravotní a veterinární službu.¹⁷¹ Vjezd motorovým vozidlům se nezakazuje jen na místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, nýbrž na vjíždění na jakékoliv místo v území NPR.¹⁷² Orgán ochrany přírody může stanovit výjimky z těchto zákazů, pokud veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody a zároveň pokud by tato činnost významně neovlivnila zachování stavu předmětu ochrany území NPR.¹⁷³ Na udělení takové výjimky není nárok.¹⁷⁴ Příslušná pro vydávání takových výjimek je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.¹⁷⁵ Bližší ochranné podmínky stanoví současně s vyhlášením takového území orgán ochrany přírody, kterým je dle § 79 odst. 5 písm. g) ZOchPřK ministerstvo životního prostředí. V současné době je na území České republiky vyhlášeno 111 národních přírodních rezervací.¹⁷⁶ Označením přívlástkem národní je představována mimořádnost a jedinečnost přírodních hodnot vyhlášeného zvláště chráněného území a NPR tím přesahuje regionální měřítko.¹⁷⁷

Jak již bylo zmíněno v rámci veřejného užívání krajiny, pokud hrozí poškozování území NPR může orgán ochrany přírody po projednání s dotčenými obcemi opatřením obecné povahy omezit nebo zakázat přístup veřejnosti do tohoto

---

¹⁶⁹ § 28 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁷⁰ § 29 písm. d) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁷¹ § 29 písm. h) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁷² STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 164

¹⁷³ § 43 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁷⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 162

¹⁷⁵ § 78 odst. 3 písm. g) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁷⁶ *Souhrnný přehled* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, oddělení ÚSOP [cit. 1.2.2021]

¹⁷⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 243

území nebo jeho části.¹⁷⁸ Stejně tak musí být patrné v terénu, že na dané území je přístup veřejnosti zakázán. Značení bude podobné jako je tomu u klidových zón národních parků.¹⁷⁹

4.3.4. Národní přírodní památka

Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním, ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činnost člověk.¹⁸⁰ Od NPR se odlišuje především dvěma znaky, kterými jsou přírodní útvary jako složky ekosystémů a možnost předchozího formování území činností člověka.¹⁸¹ V základních ochranných podmínkách se zákon zmiňuje o zákazu změn nebo poškozování národní přírodní památky (dále také „NPP“).¹⁸² Z tohoto zákazu činnosti lze udělit také výjimku dle § 43 ZOchPřK. Oproti jiným maloplošným chráněným územím se zákon o zakázaných činnostech v NPP zmiňuje velmi stroze a nejedná se jako třeba u NP, CHKO či NPR o vyjmenované zakázané činnosti.¹⁸³ Vzhledem ke specifičnosti předmětu ochrany konkrétních národních přírodních památek orgán ochrany přírody stanoví bližší ochranné podmínky současně s vyhlášením této lokality dle § 35 odst. 1 ZOchPřK. Příkladem s omezením pohybu v NPP může být Národní přírodní památka Švařec. Ve Vyhlášce ze dne 24. října 2011 o vyhlášení Národní přírodní památky Švařec a stanovení jejich bližších ochranných podmínek je v § 3 písm. d) stanoveno, že jen se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody lze vyznačovat na území NPP cyklistické trasy nebo trasy pro pěší. Dále pak v § 3 písm. j) lze jen se souhlasem orgánu ochrany přírody vjíždět vozidly na toto území, ale souhlasu není potřeba u vozidel základních a ostatních složek IZS, věcně a místně příslušných správních orgánů, správců vodních toků při provádění správy vodních toků a vozidel potřebných pro

¹⁷⁸ § 64 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁷⁹ § 17 odst. 2 a 3 vyhlášky č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

¹⁸⁰ § 35 odst. 1 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸¹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 261

¹⁸² § 35 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸³ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 176

zajištění hospodaření na pozemcích a péči o ně. Pokud hrozí poškozování území, může orgán ochrany přírody omezit nebo zakázat přístup veřejnosti do NPP nebo její části dle již výše uvedeného § 64 ZOchPřK. V terénu je NPP označena podobně jako je tomu u NPR nebo klidových zón NP.¹⁸⁴

4.3.5. Přírodní rezervace

Dalším maloplošným zvláště chráněným územím jsou přírodní rezervace (dále také „PR“). Jedná se o menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. Celá zákonná definice přírodní rezervace se podobá NPR, ale chráněné přírodní kvality zde nedosahují takové vysoké úrovně jako v NPR. Orgánem ochrany přírody, který vyhláší přírodní rezervaci, je v tomto případě příslušný kraj. Ten svým nařízením, které v přenesené působnosti vydává rada kraje, nejenom vyhlásí takové chráněné území,¹⁸⁵ ale i stanoví bližší ochranné podmínky.¹⁸⁶ Existují výjimky, kdy přírodní rezervaci může vyhlásit Ministerstvo životního prostředí¹⁸⁷, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR¹⁸⁸ nebo Ministerstvo obrany.¹⁸⁹ Základní ochranné podmínky stanovené v § 34 ZOchPřK svobodu pohybu neomezují v takovém rozsahu jako předchozí dvě maloplošná zvláště chráněná území. Bližší ochranné podmínky ve vyhlášovacích předpisech jednotlivých přírodních rezervací vymezují činnosti, které by mohly ohrozit předmět ochrany, čímž může být i zákaz vstupu či průchodu takovou přírodní rezervací. Současně je důležité brát na zřetel, že omezení pohybu v těchto vyhlášených chráněných územích je ovlivněno i veřejným užíváním, a to např. dle lesního zákona, zákona o ochraně přírody a krajiny, zákona o pozemních komunikacích nebo zákona o vodách. Příkladem přírodní rezervace, kde je omezena svoboda pohybu, lze uvést PR Luňáky. Vyhláška Okresního úřadu v Klatovech ze dne 17.11.1992, kterou se vyhláší toto chráněné území, mimo jiné stanoví v § 3 bližší ochranné podmínky. Zde je uvedeno, že vstup veřejnosti do chráněného území je možný jen

---

¹⁸⁴ § 17 odst. 2 a 3 vyhlášky č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

¹⁸⁵ § 77a odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸⁶ § 33 odst. 1 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸⁷ § 79 odst. 5 písm. g) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸⁸ § 78 odst. 6 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸⁹ § 78 odst. 2 písm. d) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

se souhlasem orgánu ochrany přírody. Bez povolení mohou do chráněného území vstupovat jen orgány bezpečnostních sborů, požární ochrany, zdravotnické, vodohospodářské, lesnické, zemědělské při výkonu služby, vlastníci či uživatelé pozemků a jejich pracovníci při obhospodařování těchto pozemků, uživatelé honitby při výkonu práva myslivosti, pracovníci orgánů a odborných organizací státní ochrany přírody při výkonu pracovní činnosti. Pro vyjmenované orgány, organizace a osoby je taktéž povolen jejich vjezd služebními a hospodářskými vozidly. V terénu je PR označena podobně jako předchozí chráněná území dle vyhlášky č. 45/2018 Sb., a to především na přístupových komunikacích.¹⁹⁰ V současné době je na území ČR vyhlášeno celkem 816 přírodních rezervací.¹⁹¹

4.3.6. Přírodní památka

Poslední maloplošné zvláště chráněné území je definováno podobně jako NPP, avšak s tím rozdílem, že ekologický, vědecký či estetický význam má regionální dosah.¹⁹² Příslušným orgánem ochrany přírody je stejně jako u přírodních rezervací kraj, který vyhláší přírodní památku (dále také „PP“) a spolu s vyhlášením stanoví i bližší ochranné podmínky.¹⁹³ Základní ochranné podmínky jsou uvedeny v § 36 odst. 2 ZOchPřK, když zákon hovoří o zákazu změny či poškozování přírodních památek. Z tohoto zákazu je opět možné udělit výjimku dle § 43 ZOchPřK. Základní ochranné podmínky jsou stejně jako u NPP velmi strohé, a proto zde hrají roli bližší ochranné podmínky stanovené orgánem ochrany přírody ve vyhlášovacích dokumentech. Pro lepší ujasnění, jak mohou takové bližší ochranné podmínky omezovat činnosti v souvislosti s omezením svobody pohybu, lze opět uvést příklad takové přírodní památky. Ve Vyhlášece č. 8/93 o zřízení přírodní památky „Plešivec“ v okrese Litoměřice ze dne 30.6.1993 se v čl. 4 stanovují bližší ochranné podmínky této PP s tím, že je mimo jiné zakázán vstup osob mimo lesní cesty a značené turistické stezky s výjimkou vlastníků a uživatelů pozemků při jejich řádném obhospodařování bez souhlasu orgánu

---

¹⁹⁰ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 256

¹⁹¹ *Souhrnný přehled* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, oddělení ÚSOP [cit. 1.2.2021]

¹⁹² § 36 odst. 1 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁹³ § 77a odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

ochrany přírody. PP je nejpočetnější skupina maloplošných zvláště chráněných území, v krajině jich najdeme celkem 1588.¹⁹⁴

4.4. Volnočasové aktivity

Cestovní ruch, sportovní činnosti či další volnočasové aktivity přinášejí přírodě a krajině jisté negativní dopady. Čl. 14 Listiny se svobodou pohybu v rámci takových aktivit úzce souvisí a jednotlivé volnočasové činnosti mohou být z důvodu ochrany přírody a krajiny omezeny nebo přímo zakázány. Jak již bylo popsáno v předešlých kapitolách, tak i v tomto případě se může omezení vztahovat k místu, kde se daná osoba pohybuje nebo zdržuje a které lze rozdělit na pozemky ve vlastnictví soukromých osob, pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce či jiné právnické osoby, jeskyně, lesy a zvláště chráněná území. Jelikož existuje nespočet množství volnočasových aktivit, budou v této kapitole popsány především ty nejhojněji provozované činnosti širokou veřejností.

Nejčastěji provozovanou aktivitou v ČR je pěší turistika. V posledních letech čím dál více narůstá u občanů obliba trávení volného času v přírodě a ať už je to v horských oblastech nebo jen v blízkosti bydliště ve volné přírodě, může velký počet návštěvníků takových míst ovlivňovat současný stav daného ekosystému. Nicméně zákonná úprava průchodu přes pozemky v rámci veřejného užívání stejně tak jako omezení vstupu do chráněných územích bylo výše popsáno. Následující odstavce jsou proto zaměřeny na jiné volnočasové aktivity, jakými jsou táboření, jízda na koni nebo na kole, lyžování, horolezectví a vodáctví.

Strávit noc v přírodě pod širým nebem je jedna z mnoha oblíbených aktivit. Právní předpisy zakazují táboření mimo vyhrazená místa, ale taková místa existují jen výjimečně, a proto zákonná ustanovení narážejí na realitu, ve které jsou zákazy táboření mimo vyhrazená místa často porušována.¹⁹⁵ Přitom zákony počítají s takovými místy, která budou vyhrazena pro strávení noci v přírodě. Jistým problémem je, že takové vyhrazené místo k táboření by nemělo sloužit k výnosům a směřovat tedy k podnikatelské činnosti správce takového nocoviště. Maximálně

---

¹⁹⁴ *Souhrnný přehled* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, oddělení ÚSOP [cit. 1.2.2021]

¹⁹⁵ PATZELT, Zdeněk. Táboření v přírodě. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

by mělo být zpřístupněno za symbolický poplatek.¹⁹⁶ V § 16 odst. 2 písm. o) ZOchPřK je uvedeno, že je zakázáno na území národních parků mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí tábořit mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody. Táboření na jiných místech národních parků je možné, pokud by správa národního parku povolila výjimku dle § 43 ZOchPřK. Stejně tak je zákaz uveden i v § 26 odst. 1 písm. b) ZOchPřK na území CHKO. V § 29 písm. j) ZOchPřK je na území NPR taktéž zakázáno tábořit. Na rozdíl ale od národních parků je v CHKO a NPR dovoleno tábořit na vyhrazených místech, které podléhají předchozímu souhlasu orgánu ochrany přírody. Z toho plyne, že na území CHKO a NPR se místa k táboření vyhrazují formou rozhodnutí, zatímco u národních parků se jedná o formu opatření obecné povahy. Stejně tak je zakázáno tábořit v ochranných pásmech národních parků mimo vyhrazená místa dle § 37 odst. 3 písm. a) ZOchPřK. A nakonec i v lesích je zakázáno¹⁹⁷ tábořit mimo vyhrazená místa dle § 20 odst. 1 písm. k) zákona o lesích. Vlastník lesa ale může z tohoto zákazu udělit výjimku. V chráněných územích je vhodným příkladem NP Šumava, kde Správa národního parku Šumava vybuodovala několik nouzových nocovišť.

Zákon hovoří o dvou pojmech, které souvisejí se strávením noci v přírodě, a to o nocování a táboření. O nocování se zákon o ochraně přírody a krajiny zmiňuje pouze u bližších ochranných podmínek NP České Švýcarsko, když je na území NP zakázáno nocovat v přírodě mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody.¹⁹⁸ Nelze tedy v tomto případě přespat v NP České Švýcarsko ani pod širákem.¹⁹⁹ Jedná se o přísnější formu zákazu, než která je uvedena v § 16 odst. 2 písm. o) ZOchPřK, kde je stanoveno, že na území národních parků je zakázáno tábořit mimo vyhrazená místa. Jinak je pojem nocování neurčitým právním pojmem, který není v žádném zákoně přímo definován. Táboření je taktéž pojem zákonem nedefinovaný a v konkrétní situaci se musí tento pojem vykládat podle situace a výkladových metod. Pojem táboření lze ale vyvodit ze sdělení Ministerstva životního prostředí č.j. 410/1114/96 uveřejněného v Souboru stanovisek k ochraně

---

¹⁹⁶ PATZELT, Zdeněk. Táboření v přírodě. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

¹⁹⁷ § 20 odst. 4 zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

¹⁹⁸ § 16a odst. 1 písm. c) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁹⁹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 193

přírody a krajiny v letech 1992-2005. Tábořením se zde rozumí „*souhrn různých činností umožňujících vícedenní pobyt v přírodě spojený s přenocováním, a to obvykle ve stanech (stavění stanů, příprava stravy, hygiena, likvidace odpadků atd.)*“²⁰⁰ Pokud se má tedy jednat o táboření, musí být kumulativně splněny všechny tyto podmínky. Vomáčka označuje táboření jako činnost, která je spojena s úpravou místa pobytu a většinou se pojí i se stavbou přístřešku k nocování. Dochází přitom k ovlivnění životního prostředí například narušením povrchu krajiny nebo rušení volně žijících živočichů. Táboření však není synonymem pro nocování, jak již bylo uvedeno výše, ani spaní pod širákem, někdy označované také jako bivakování.²⁰¹ Na základě skutečnosti, že nocování není zakázáno, vyjma nocování na území NP České Švýcarsko, se dá uvažovat nad tím, že nocování je dovoleno i v místech, kde je zakázáno táboření.

Pojem bivakování je taktéž nedefinovaným pojmem a ani zákon tento pojem nikde neužívá. Bivakování se dostalo do podvědomí veřejnosti v tzv. kauze s Martinem Hyt'hou, který žádal o povolení výjimky z táboření mimo vyhrazená místa na území zvláště chráněných území pod širákem dle § 43 ZOchPřK. Důležitým výstupem v této věci je rozhodnutí jednotlivých správ CHKO, kde bylo požádáno o povolení této výjimky, zejména pak je důležité rozhodnutí Správy CHKO Poodří. Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že bivakování nespadá pod pojem táboření, a tudíž není zakázanou činností provozovanou v přírodě, jak je uvedeno výše. Bivakování je chápáno jako přenocování, nebuduje se přístřešek, neupravuje se místo pro přespání, netrvá déle než jeden den, koná tak pouze jedinec a nemusí se tak povolovat výjimka z táboření mimo vyhrazená místa. Jedinec ale musí zároveň dodržovat zákazy stanovené v jiných ustanoveních zákona o ochraně přírody a krajiny související se zákazem vstupu a vjezdu jako např. na území NPR, klidových zón NP aj.²⁰²

---

²⁰⁰ PRCHALOVÁ, Jana a kol. Soubor stanovisek k ochraně přírody a krajiny v letech 1992-2005. *Planeta: odborný časopis pro životní prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2005, č. 7, s. 51. ISSN 1213-3393

²⁰¹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 237

²⁰² Usnesení CHKO Poodří o povolení výjimky dle § 43 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny, č.j. 0001/PO/2013-3, ze dne 10.1.2011

Zvláštním případem jsou přístřešky nebo také útulny v Krkonošském národním parku. Správa KRNAP zde vybuďovala několik přístřešků,²⁰³ které však neslouží k táboření. Na webových stránkách KRNAP se uvádí, že vybudované přístřešky neslouží k přenocování, neboť nejsou vybaveny např. toaletami, ale slouží k ochraně před nepřízní počasí.²⁰⁴ Z uvedeného lze usuzovat, že v těchto přístřešcích není zakázáno přenocovat, pokud by nepřízeň počasí zastihla návštěvníka národního parku v takovém případě, že by bylo nevyhnutelné zde strávit noc, přestože je táboření na tomto chráněném území zakázáno.

I vodáctví může podléhat omezení z důvodu ochrany přírody a krajiny. Vodní toky, jezera, vodní nádrže či rybníky jsou spojeny s volnočasovými činnostmi. Pro základní vymezení pohybu osob na vodní ploše jsou důležité zákony č. 254/2001 Sb., o vodách, a č. 258/2000 Sb., o veřejném zdraví. Vodní plochy, mimo zmíněné činnosti v kapitole o veřejném užívání, jsou užívány pro rekreaci, sport, plavání, bruslení aj.

Dle § 7 odst. 1 vodního zákona „*K užívání povrchových vod k plavbě ... není třeba povolení vodoprávního úřadu.*“ Zdá se tedy, že by vodáctví mohlo být povoleno na všech vodních tocích, avšak vyznavači tohoto sportu musí dbát i jiných omezení. Na prvním místě musí každý vodák dbát základních povinností, které jsou stanoveny zákonem o vodách, a to zejména ochrany vod, jejich hospodárného a účelného užívání a zamezení porušování jiných veřejných zájmů chráněných zvláštními předpisy.²⁰⁵

Dalším důležitým zákonným ustanovením, které vymezuje pravidla pro pohyb vodáků, je § 29 odst. 1 zákona o vnitrozemské plavbě. Zde zákon stanovuje, že „*Účastník plavebního provozu je povinen zachovávat přiměřenou opatrnost a chovat se tak, aby ... nezpůsobil nehodu v plavebním provozu nebo překážku na vodní cestě, znečištění vodní cesty nebo jiné poškození životního prostředí.*“ Jiným případem bude provozování vodáckého sportu v případě územní ochrany krajiny. Zákon o ochraně přírody a krajiny se pouze v jediném případě zmiňuje o vodáctví. V § 16 odst. 2 písm. n) ZOchPřK se jedná o zákaz provozovat

---

²⁰³ Nachází se na Ručičkách, nad Krakonošovou snídaní, na Janouškově cestě, na rozcestí U Čtyřech pánů, na Rovinkách, Svozu, Malé Martinovce, Krásné pláni, Klínovkách, Černém potoce, Rejdišti, V Končinách, na Cestníku, Václaváku, Černého hoře, Rohu hranic, u albeřického hraničního přechodu a pod Lesním hřebenem

²⁰⁴ FAQ [online]. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku [cit. 3.2.2021]

²⁰⁵ § 5 odst. 1 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

mimo zastavitelné plochy obcí a zastavěné území obcí splouvání vodních toků nebo jiné vodní sporty mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody. V důsledku provozování takových sportů by mohlo dojít k poškození cenných přírodních hodnot.²⁰⁶ Pro tento zákaz platí také možnost udělení výjimky dle § 43 ZOchPřK. Zákon tedy ponechává jednotlivým správám národních parků na zvážení, zda je vhodné udělit výjimku ze zákazu splouvání vodních toků nebo provozování jiných vodních sportů.²⁰⁷ Z českých národních parků je tato výjimka stanovena na území KRNAP a NP Šumava. Správa Krkonošského národního parku jako orgánu státní správy ochrany přírody opatřením obecné povahy ze dne 1.7.2020 stanovila s platností do 31.12.2025 vyhrazená místa pro splouvání vodních toků na kánoi, kajku nebo raftu.²⁰⁸ Jedná se o možnost provozování splouvání vodních toků Jizery, Jizerky, Labe, Malé Úpy, Mumlavy a Úpy, a to vždy na vyhrazených úsecích daného toku, pokud to dovoluje průtok vody. Správa národního parku Šumava jako příslušný orgán ochrany přírody stanovila opatřením obecné povahy ze dne 15.6.2020 vyhrazená místa pro některé aktivity, kam patří i provozování vodních sportů.²⁰⁹ Čl. 5 citovaného opatření obecné povahy povoluje výjimku ze zákazu splouvání vodních toků Teplá Vltava, Vltava, Vydra a Otava s omezením této činnosti dle „*období roku, denní doby, stavem vody, druhem a počtem plavidel a stanovením nástupních, výstupních a odpočinkových míst označených za tímto účelem informačními tabulemi.*“ Pohyb osob v rámci splouvání těchto toků je navíc podmíněno placenou registrací plavidel na úseku Teplé Vltavy a Vltavy od Soumarského Mostu až k mostu u Pěkné. V NP Šumava je dále podle vodního toku a daného úseku vymezeno, zda může vybraný úsek vodního toku být splouván na kánoi nebo kajaku. Na řece Otavě není uvedeno omezení druhu plavidel, tudíž zde jsou povoleny pro splouvání např. i rafty.

K volnočasovým aktivitám obzvláště v letních měsících neodmyslitelně patří i koupání ať už v přírodních nádržích nebo v nádržích člověkem vytvořených. Zákon o vodách stanovuje, že povrchové vody mohou sloužit ke koupání.

---

²⁰⁶ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 186

²⁰⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 186

²⁰⁸ Opatření obecné povahy Správy Krkonošského národního parku o vyhrazení úseků vodních toků na území KRNAP určených pro splouvání, č.j. KRNAP 05435/2020, ze dne 1.7.2020

²⁰⁹ Opatření obecné povahy Správy Národního parku Šumava, jímž se vyhrazuje místa pro některé aktivity, č.j. SZ NPS 03176/2020/10 – NPS 05881/2020, ze dne 15.6.2020

V případě, že lze u některých povrchových vod očekávat velký počet koupajících se osob, vytváří se seznam profilů vod přírodních koupališť příslušnými správními orgány.²¹⁰ V případě ochrany přírody, pokud je omezen pohyb a pobyt v chráněných územích, to platí také pro vstup osob na vodní plochy nacházejících se v takovém území za účelem koupání. Dle § 16 odst. 2 písm. n) ZOchPřK už bylo zmíněno, že je zakázáno provozovat i jiné vodní sporty mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody. Orgán ochrany přírody může opět z tohoto zákazu povolit výjimku.²¹¹ Návštěvní řády národních parků se nezmiňují o vyhrazených místech ke koupání. Správa NP Podyjí na svých webových stránkách ke dni 1.6.2020 pouze uvádí, že připravuje vyhrazené místo ke koupání v Čížovském rybníku.²¹²

Jízda na kole, jízda na koni, lyžování nebo jim podobné volnočasové aktivity jsou velmi oblíbenými činnostmi mnoha aktivních sportovně založených jedinců, ale v přírodě mohou zanechat v některých případech nenapravitelné stopy. Volným průchodem krajinou dle § 63 odst. 2 ZOchPřK je kromě pěšičiho pohybu míněno také jízda na kole, jízda na zvířatech, a to většinou na koni, lyžování nebo bruslení. Omezení provozování takových aktivit může být odvozeno režimem ochrany dle zákona o ochraně přírody a krajiny nebo druhu a způsobu využití daného pozemku.²¹³ Při jakékoli aktivitě nesmí docházet ke škodě na majetku či zdraví jiné osoby a zásahu do práv na ochranu osobnosti nebo sousedských práv.²¹⁴

Jízda na kole v lese v rámci obecného užívání lesů již byla popsána výše. Jízda na kole a stejně tak na koni je v NP „*mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, s výjimkou jízdy prováděné členy základních složek integrovaného záchranného systému, obecní policie, ozbrojených sil České republiky, Celní správy České republiky, Vězeňské služby České republiky, pracovníky dalších orgánů veřejné moci, pracovníky veterinární služby a pracovníky správce vodního toku při plnění jejich úkolů nebo vlastníky a nájemci nemovitých věcí v souvislosti s jejich užíváním*“²¹⁵ zakázána. Stejný zákaz pro jízdu

---

²¹⁰ § 34 zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů

²¹¹ Dle § 43 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²¹² Návštěvní řád Národního parku Podyjí [online]. Správa Národního parku Podyjí [cit. 5.2.2021]

²¹³ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 495

²¹⁴ § 63 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²¹⁵ § 16 odst. 2 písm. m) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

na kole platí i na území národní přírodní rezervace,²¹⁶ avšak zákon se nezmiňuje o zákazu jízdy na koni. Lze tedy usuzovat, že se pro jízdu na koni vztahuje taktéž zákaz jízdy na kole mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody. Občas je v praxi složité ze strany veřejnosti pochopit tyto zákazy, umocňuje-li to touha po atraktivní jízdě terénem (zejména sjezdy). V důsledku toho mohou v terénu vznikat tzv. mlatové cesty²¹⁷ a další rušivé činnosti, které narušují citlivý ekosystém NPR. V CHKO nejsou tyto aktivity nijak omezeny v základních ochranných podmínkách, lze tedy usoudit, že jízda na kole i na koni je možná na silnicích, místních komunikacích nebo vyhrazených místech, stejně tak i mimo ně, nestanoví-li bližší ochranné podmínky CHKO něco jiného.

Horolezectví patří v některých oblastech ČR k velmi oblíbeným sportům. Omezení této aktivity je v zákoně o ochraně přírody a krajiny spojeno s ochrannými podmínkami zvláště chráněných území. V NP je zakázáno provozovat horolezecké sporty,²¹⁸ což je pojem, který byl zaveden až novelou zákona o ochraně přírody a krajiny zák. č. 123/2017 Sb. Dříve zákon o ochraně přírody a krajiny pojednával pouze o horolezectví, ale z důvodu rozšíření druhů lezeckých disciplín (např. stále oblíbenější bouldering) je pojem horolezecké sporty obecnější.²¹⁹ Na území NP České Švýcarsko lze provozovat horolezectví na vyhrazených místech, které Správa NP České Švýcarsko vymezuje. Zároveň tuto aktivitu smí provozovat „*pouze členové Českého horolezeckého svazu (ČHS), členských organizací U.I.A.A. (Union Internationale des Associations d'Alpinism) a adepti horolezeckého sportu (čekatelé), pokud se účastní výcviku pod vedením instruktora horolezectví.*“²²⁰ Na území parku se smí užívat jen vyznačené přístupové cesty, a to buď celoročně nebo ve vymezeném časovém období dle vymezeného objektu.²²¹ Správa NP České Švýcarsko může některé objekty určené k horolezectví dočasně uzavřít z důvodu ochrany přírody.²²² V Krkonošském národním parku je

---

²¹⁶ § 29 písm. f) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²¹⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 247

²¹⁸ § 16 odst. 2 písm. m) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²¹⁹ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 186

²²⁰ Čl. 6 bod 1. Návštěvního řádu Národního parku České Švýcarsko [online]. Správa Národního parku České Švýcarsko [cit. 10.2.2021]

²²¹ Opatření obecné povahy o vyhrazení míst k provozování horolezeckých sportů na území Národního parku České Švýcarsko a zároveň vyhrazení přístupových horolezeckých tras v klidových územích, č.j. SNPCS 03999/2020, ze dne 29.6.2020

²²² Čl. 6 Návštěvního řádu Národního parku České Švýcarsko [online]. Správa Národního parku České Švýcarsko [cit. 10.2.2021]

horolezectví povoleno v několika lokalitách a to celoročně. Taktéž je v lokalitě Labský důl povoleno užívat ledopádu k ledolezectví.²²³ V NPR ale zákon zakazuje provozovat pouze horolezectví mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody.²²⁴

O omezení lyžování se zákon o ochraně přírody a krajiny nezmiňuje jako v případě lesního zákona. Dle lesního zákona je zakázáno se pohybovat mimo lesní cesty a vyznačené trasy na lyžích i na saních.²²⁵ Jelikož se zákon o ochraně přírody a krajiny nezmiňuje ve zvláště chráněných územích o zákazu či omezení lyžování, lze dovozovat tyto zákazy argumentem *a maiori ad minus* omezením vstupu do vybraných územích. Tím mohou být např. klidová území NP nebo NPR.

Jiná zvláště chráněná území mohou volnočasové aktivity omezit ve svých bližších ochranných podmínkách, které stanoví příslušný orgán ochrany přírody, které takové chráněné území vyhláší. Na území NPR je mimo výše uvedeného omezení některých volnočasových aktivit navíc zakázáno provozovat létání na padácích a závěsných kluzácích mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody.²²⁶

4.5. Stráž přírody

Ke kontrole dodržování pravidel svobody pohybu v přírodě je příslušná stráž přírody dle § 81 a násl. ZOchPřK jako jedna z druhů veřejných stráží. Mezi další veřejné stráže patří lesní stráž, jejíž činnost již byla výše popsána, myslivecká stráž a rybářská stráž. Místní působnost stráže přírody (dále také „stráž“) pro výkon svěřené činnosti se odvozuje od působnosti orgánu ochrany přírody, který stráž do funkce jmenoval.²²⁷ Zákon umožňuje, aby strážce při zjištění porušení stanovených pravidel omezení svobody pohybu zjišťoval totožnost osob, projednal příkazem na místě přestupky dle zákona o ochraně přírody a krajiny nebo zadržel ke zjištění totožnosti osobu, kterou přistihl při porušování právních předpisů

---

²²³ Opatření obecné povahy o vyhrazení lezeckých terénů na území KRNAP, č.j. KRNAP 05436/2020, ze dne 1.7.2020

²²⁴ § 29 písm. f) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²²⁵ § 20 odst. 1 písm. j) zák. č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů

²²⁶ § 29 písm. f) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²²⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3, str. 590

a následně ji odevzdal orgánu Policie ČR.²²⁸ Zákon však již neupravuje podrobnosti postupu při takovém zadržení osoby. Stráž přírody nemá oprávnění použít donucovací prostředky a strážce nesmí být dokonce ani ozbrojen²²⁹ jako je tomu např. v Polsku. Dále pak je strážce oprávněn požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie ČR, popř. obecní policie, pokud nemůže splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky.²³⁰ Strážce je oprávněn dohlížet na dodržování povinností všech osob, které jsou povinné dodržovat zákonem stanovené povinnosti.²³¹

4.6. Poplatky

Poplatky za vstup do přírody vzbuzují mezi lidmi rozporuplné emoce. Jelikož výdaje na provoz správ jednotlivých chráněných území vyžadují nemalé finanční prostředky, dá se říct, že přírodu si již dnes každý platí. Většinou tyto finanční prostředky plynou z peněz daňových poplatníků, ze zdrojů Evropské unie, krajů, obcí nebo rozpočtu Lesů ČR. Každý se zkrátka podílí na financování ochrany přírody a jejího zpřístupňování, ať už přírodu navštěvuje či ne. Z důvodu snižování množství finančních prostředků určeny správám chráněných území přichází jako nejekologičtější spolufinancování ochrany přírody z poplatků návštěvníků.²³²

Pokud jde o ekonomické a regulační nástroje užívané k ochraně přírody na území národních parků, pak v zákoně o ochraně přírody a krajiny žádné zavedení poplatků, které by motivovaly k šetrnějšímu chování k přírodnímu prostředí a taktéž ke zdrojům, nenajdeme.²³³ Ale do 1.6.2017, kdy nabyla účinnosti novela zákona o ochraně přírody a krajiny zák. č. 123/2017, mohla správa národního parku vybírat poplatek za vjezd a setrvání motorových vozidel nebo za vstup do vybraných míst národních parků.²³⁴ Bohužel tato úprava narazila na existence

---

²²⁸ § 81 odst. 7 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²²⁹ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0, str. 417

²³⁰ § 81 odst. 7 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²³¹ § 81a písm. b) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

²³² PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

²³³ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 34. ISSN 1213-5542

²³⁴ Bývalo zakotveno v § 24 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

několika legislativních překážek. Ministerstvo životního prostředí bylo v § 24 odst. 3 v souvislosti s § 79 odst. 4 písm. g) ZOchPřK zmocněno k vydání vyhlášky, která by umožnila správě národního parku vybírat poplatky za vstup a vjezd do těchto území.²³⁵ V ustanovení čl. 11 odst. 5 Listiny je však uvedeno, že poplatky lze ukládat jen na základě zákona, avšak v zákoně o ochraně přírody a krajiny nebyly uvedeny žádné bližší podmínky k poplatkové povinnosti (např. rozmezí výše poplatků). Poplatky vybírala pouze správa Krkonošského národního parku, za vjezd motorových vozidel a bližší podmínky pro jejich výběr stanovila vyhláška Správy KRNAP. Avšak pokusy o uvedení této vyhlášky do souladu s ústavními a daňovými předpisy byly neúspěšné, neboť by tyto kroky byly příliš administrativně náročné a s přihlédnutím k výši vybraných finančních prostředků z poplatků se tato možnost jevila jako neúčelná.²³⁶

Krkonoše jsou mimo jiné i příkladem bilaterálního národního parku, když za vstup do polské části národního parku se poplatek za vstup vybírá a do české části nikoliv.²³⁷ Legislativním základem pro výběr poplatků je ust. art. 12 odst. 3 až odst. 10 Dz. U. 2014 Nr 92, poz 880, o ochronie przyrody, ve znění pozdějších předpisů. Výši poplatku stanovuje ředitel národního parku. Polský Karkonoski park narodowy patří mezi několik polských národních parků, ve kterých je podmínkou uhrazení poplatku za vstup na celé území národního parku, nikoli jen do některé části. Přeshraniční příklady výběru vstupného stojící za zmínku jsou i v dalších zemích sousedící s ČR. V přírodním parku Blockheide u rakouského Gmündu je vybírán vstup nevládní organizací za zdejší prohlídkovou trasu. Saská přírodní rezervace Georgenfelder Hochmoor je také známa výběrem poplatku za vstup na povalový chodník. Tento poplatek vybírá místní spolek. Výhodou výběru poplatku za vstup do přírody nevládní organizací je především efektivnost a lepší reinvestování, proto se zdá pravděpodobné, že pokud by nějaké zavedení poplatků

---

²³⁵ ŠEDINA, Petr, BEJČEK, Petr. Úprava vstupu a vjezdu. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013, č. 2, str. 23-24. ISSN 1210-258X

²³⁶ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 34. ISSN 1213-5542

²³⁷ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

bylo předmětem politického jednání, dříve se výběru vstupného chopí nezisková organizace.²³⁸

V současné době je ve zvláště chráněných územích vybírán poplatek za vjezd na území katastrů některých obcí (příkladem je Pec pod Sněžkou), který je však realizován na základě zákona o místních poplatcích a poplatky jsou příjmem obecních kas.²³⁹ Dále je také vybírán poplatek za vstup do některých jeskyní ve zvláště chráněných územích. Poplatek zde lze vybírat podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. m) ZOchPřK, kdy krajinou je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizační prvky, v souvislosti s ustanovením § 10 odst. 1 ZOchPřK, kde je stanoveno, že jeskyně jsou podzemní prostory vzniklé působením přírodních sil, včetně jejich výplní a přírodních jevů v nich. Dále lze vycházet i z ustanovení § 61 odst. 4 a § 63 odst. 2 ZOchPřK, kde je stanoveno, že každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví státu, ale že jeskyně nejsou součástí pozemku. Z toho vyplývá, že jeskyně nejsou součástí krajiny, nejedná se tedy o omezení vstupu do krajiny a lze za takových okolností za vstup do nich vybírat poplatek.²⁴⁰

Na druhé straně existuje řada míst, kde se poplatek za vstup do přírody platí a veřejností je z důvodu dlouhodobé existence tohoto poplatku brán jako samozřejmost. Takovými místy je např. Národní přírodní rezervace Soos, Národní přírodní památka Pravčická brána či Národní přírodní rezervace Adršpašsko-teplické skály.²⁴¹ V některých územích lze vybírat poplatek, který je zdrojem místně příslušné správy chráněného území, za průvodcovství ať už do míst veřejně přístupných nebo i do míst, kam je veřejnosti přístup zcela zakázán.²⁴² Tento model je uplatňován i v řadě jiných zemí.²⁴³ V neposlední řadě je na místě

---

²³⁸ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

²³⁹ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 34. ISSN 1213-5542

²⁴⁰ ŠEDINA, Petr, BEJČEK, Petr. Úprava vstupu a vjezdu. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013, č. 2, str. 23-24. ISSN 1210-258X

²⁴¹ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

²⁴² Příkladem jsou tzv. průvodci divočinou v NP Šumava.

²⁴³ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

zmínit i výběr poplatku za splouvání horního toku Vltavy na území Národního parku Šumava.²⁴⁴

V případě poplatků pro vjezd a vstup do zvláště chráněných území dle Mazancové nelze v nejbližších letech očekávat přijetí ať už samostatného zákona nebo novelu zákona o ochraně přírody a krajiny, čímž by byl zaveden komplexní systém finančních nástrojů v ochraně přírody a krajiny.²⁴⁵ Tato pasivita státu k nepřijetí zákonné úpravy napomáhá jiným výběrům poplatků v přírodě, které ale nejsou příjmem orgánů ochrany přírody (např. parkovné na soukromých pozemcích).²⁴⁶ Patzelt uvádí, že v současné době je vstupné v ČR vybíráno tam, kde je území uzavřené a návštěvník musí projít vstupní branou, nebo tam, kde návštěvník očekává nadstandardní vybavenost jako jsou schodiště, zábradlí, žebříky, povalové chodníky nebo i rozhledny.²⁴⁷ Proto je těžké u veřejnosti vzbudit přesvědčení, že lze poplatek za vstup do přírody vybírat i na jiných místech. Podle Šediny a Bejčka by zákonná úprava pro výběr poplatků v chráněných územích mohla být realizovatelná, ale v současné době není o tento krok zájem i s přihlédnutím k možné negativní reakci veřejnosti. Zavedení poplatků v chráněných územích mohlo mít pozitivní dopady na zvýšení kvality turistické vybavenosti, záruky kvality, motivaci správy daného území o péči o návštěvníky, výchovu k zodpovědnosti návštěvníků, zlepšení péče o dané území, příjem z cestovního ruchu, který by zůstával v místě výběru, a především usměrnění návštěvnosti. Tudíž by nemuselo v některých oblastech docházet k poškozování cenných částí chráněných ekosystémů.²⁴⁸ Na druhé straně existuje řada negativních dopadů. Zavedení poplatků je politicky nepopulární, veřejností je často odmítáno, administrace může být velmi náročná a v důsledku toho mohou být náklady větší než výnosy.

---

²⁴⁴ Čl. 5 Opatření obecné povahy Správy Národního parku Šumava, jímž se vyhradují místa pro některé aktivity, č.j. SZ NPS 03176/2020/10 – NPS 05881/2020, ze dne 15.6.2020

²⁴⁵ MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, str. 36. ISSN 1213-5542

²⁴⁶ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

²⁴⁷ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

²⁴⁸ ŠEDINA, Petr, BEJČEK, Petr. Úprava vstupu a vjezdu. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013, č. 2, str. 23-24. ISSN 1210-258X

Situace v evropských zemích je převážně podobná. Vstup do přírody nepodléhá poplatkové povinnosti ve většině případech, ale výběr vstupného ve vybraných místech není až tak neobvyklá. Nicméně v řadě zemí jsou oproti ČR zavedeny poplatky za vstup do národních parků jako např. v polských národních parcích, chorvatských národních parcích (Velebit, Paklenica, Risnjak, Plitvice, Brijuni, Kornati nebo Mljet, když v ceně vstupného je v Chorvatsku často zahrnuta i doprava lodí nebo občerstvení), slovinských národních parcích (např. soutěska Vintgar) nebo v tureckých národních parcích.²⁴⁹

V dalších neevropských zemích a především tam, kde je cestovní ruch vysoce rozvinut se poplatek za vstup do přírody stal samozřejmostí a v některých případech je nutné mít při vstupu do chráněného území i průvodce. Jedná se např. o některé vybrané africké národní parky v Keni, Namibii, Botswaně, Zambii nebo na Madagaskaru, dále pak v Nepálu nebo ve Venezuele. V národních parcích v USA se někde neplatí za pěší vstup jedince do vybraného území, ale přímo za vjezd vozidla. V Mexiku se vybírá poplatek za vstup do všech chráněných území, ale minimálně zajímavá je vzhledem k jiným zemím možnost koupit si zde celoroční vstupenku do těchto území. Dalším zajímavým příkladem s poplatkem za vstup do přírody jsou Galapágy. Zvýšení vstupného v minulých letech ukázalo, že regulace návštěvnosti se projevila jen u návštěvníků, kteří jsou místními obyvateli, zatímco zahraničních turistů přijíždí obdivovat přírodní krásy Galapág každý rok stále větší množství a mnohonásobně vyšší poplatek za vstup do zdejší přírody nepomohl.²⁵⁰

4.7. Právní úprava v sousedních zemích

V uvedených kapitolách byla popsána česká právní úprava svobody pohybu a jejího omezení z důvodu ochrany přírody a krajiny. Pro srovnání, lepší porozumění a možné odlišnosti zákonných úprav jiných zemí je v této kapitole shrnuta právní úprava omezení svobody pohybu v národních parcích, které

---

²⁴⁹ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

²⁵⁰ PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X

bezprostředně sousedí s vyhlášenými českými národními parky. Jedná se tedy o přeshraniční národní parky v Sasku, Bavorsku, Rakousku a Polsku. V každém národním parku existují jiná pravidla pro pohyb osob na těchto chráněných územích, jiné možnosti provozování volnočasových aktivit a také jiné možnosti pro kontrolu takových omezení pohybu stráží přírody.

4.7.1. Karkonoski park narodowy

Karkonoski park narodowy nebo také polský Krkonošský národní park (dále také „KPN“) se nachází na jihozápadě Polska, kde sousedí s českým Krkonošským národním parkem. Národní park je v Polsku definován jako oblast se zvláštními přírodními, vědeckými, sociálními, kulturními a vzdělávacími hodnotami, s plochou nikoliv menší než 1000 ha, na které je chráněna veškerá příroda, včetně malebné krajiny.²⁵¹ V ust. art. 8.2 Dz. U. 2004 Nr 92, poz. 880, Ustawa o ochronie przyrody, je dále stanoveno, že národní park je vyhlášován za účelem zachování biodiverzity, přírodních zdrojů, výtvorů a součástí neživé přírody a krajinných hodnot, zajišťování obnovování přírodních zdrojů a složek a obnovování přirozených stanovišť rostlin, zvířat a hub. Co se týče pohybu návštěvníku na území národního parku, jsou stejně jako v ČR důležité základní ochranné podmínky. Na rozdíl od české právní úpravy, kdy se základní ochranné podmínky rozdělují na celé území národních parků a na území mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí, jsou tyto podmínky v Polsku platné pro celá území národních parků.²⁵² Z těchto vyjmenovaných činností může být povolena výjimka stejně tak jako v ČR, ale v Polsku je k jejímu vydání příslušný ředitel národního parku. Přímou z ust. art. 15.1. punkt 15) Dz. U. 2014 Nr 92, poz 880, o ochronie przyrody, vyplývá, že na území národních parků je zakázáno provozovat pěší turistiku, cyklistiku, lyžování a jízdu na koni. Dále pak v bodech 17), 18) a 19) uvedeného ustanovení je také zakázáno lezení, průzkum jeskyní nebo vodních útvarů a vjezd a pohyb vozidel mimo veřejné komunikace, provoz motorových člunů, plavání nebo plachtění. Dle bodu 21) uvedeného ustanovení je stejně tak jako

---

²⁵¹ Ust. Art. 8.1. Dz. U. 2004 Nr 92, poz 880, Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (polský zákon o ochraně přírody)

²⁵² Ust. Art. 15 Dz. U. 2004 Nr 92, poz 880, Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (polský zákon o ochraně přírody)

v KRNAP zakázáno táboření. K těmto zákazům může ředitel KNP povolit výjimky a určit tak stezky nebo území, kde je možné takové činnosti provozovat a které jsou dále popsány níže. Omezení pohybu osob se nevztahují na osoby při plnění úkolů ochrany přírody, provádění záchranných operací a plnění úkolů národní obrany.²⁵³

V návštěvním řádu může ředitel národního parku uvést pravidla pro přístup do národního parku pro turistické, rekreační a sportovní účely.²⁵⁴ Na území KPN je povolena turistika, lyžování, jízda na kole a jízda na koni. S přihlédnutím k sezónním uzavřením některých lyžařských a turistických tras je možné se na území parku pohybovat celoročně jen po značených stezkách. Organizovanou turistiku maximálně do 50 osob ve skupině lze provozovat jen s horským vůdcem, který má k provozování takové činnosti vydané speciální povolení. Jízda na kole je umožněna na řádně označených a k tomu účelu určených silnicích a turistických stezkách, a taktéž na tzv. singletracích. Další formy volnočasových aktivit jako je běh, nordic walking nebo jízda na kolečkových bruslích lze provozovat na turistických stezkách a silnicích k tomu určených. V případě, že více tras určených pro jednotlivé volnočasové aktivity se bude navzájem překrývat, mají přednost tyto činnosti v následujícím pořadí: 1. pěší, 2. lyžaři, 3. cyklisté, 4. jezdci na koních. Jiným případem je sjezdové lyžování a snowboarding, kdy pro provozování takových aktivit jsou určeny organizované lyžařské areály. Omezením pohybu je na území polské strany Krkonoš také nemožnost provozovat pěší turistiku od soumraku do úsvitu.²⁵⁵

Stráž přírody je v Polsku označena jako stráž parku a na funkci takového strážce zákonná úprava klade větší důraz, než je tomu v ČR. Strážce v Polsku může, kromě pravomocí svěřených českým strážcům přírody, použít donucovací prostředky jako je např. fyzická síla, obušek, služební pes nebo pohružka střelnou zbraní.²⁵⁶

---

²⁵³ Ust. Art. 15.2. Dz. U. 2004 Nr 92, poz 880, Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (polský zákon o ochraně přírody)

²⁵⁴ Ust. Art. 8e Dz. U. 2004 Nr 92, poz 880, Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (polský zákon o ochraně přírody)

²⁵⁵ *Zasady udostępniania* [online]. Jelenia Góra: Karkonoski park narodowy [cit. 9.2.2021]

²⁵⁶ JANEČEK, Petr. *Právní analýza české a polské legislativy: upravující a zasahující do oblasti ochrany přírody vztahující se k činnosti národních parků, tj. Krkonošského národního parku a Karkonoskiego Parku Narodowego*. Vytvořeno v rámci projektu Společný přístup k péči o Krkonošský národní park. 2019. 209 s., str. 28.

4.7.2. Nationalpark Thayatal

V Rakousku sousedí s českým NP Podyjí Nationalpark Thayatal (dále také „NPT“). Každá spolková země v Rakousku má svůj zákonodárny parlament, který upravuje ochranné podmínky národních parků v každé spolkové zemi odlišně. NPT je vyhlášen na území Dolního Rakouska společně s Nationalpark Donau-Auen. StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreichische Nationalparkgesetz (dále jen „Dolnorakouský zákon o národních parcích“) ve znění s účinností od 1.2.2018 upravuje základní cíle a podmínky ochrany přírody, výjimky z ochranných podmínek a dohled nad návštěvníky národních parků.²⁵⁷ Na základě tohoto zákona se zřizují a spravují národní parky *„tak, že budou zachovány a podporovány zvláště působivé a rozmanité části krajiny v jejich původnosti a kráse stejně jako funkčnost a biodiverzita systémů. Dále pak na území národního parku bude chráněna fauna a flóra reprezentativní pro toto území včetně jejich stanovišť i stávající historicky významné objekty a části krajiny. Návštěvníkům národního parku budou umožněny působivé přírodní zážitky a národní park bude sloužit vzdělávání a výzkumu.“*²⁵⁸ Území národního parku v Dolním Rakousku se dělí na tzv. přírodní zónu, přírodní zónu s plánem péče a vnější zónu. Oblast přírodní zóny dle § 5 Dolnorakouského zákona o národních parcích nesmí být užívána pro hospodářské nebo jiné činnosti odporující výše uvedeným cílům. V těchto zónách je zakázán jakýkoliv zásah do přírody a ekosystému krajiny. Z toho však platí výjimky pro návštěvníky národního parku při pohybu po značených stezkách pro ně určených. Ve velké části Národního parku Thayatal, zejména na severozápadě a jihovýchodě, nejsou vůbec značeny stezky pro návštěvníky, tudíž je do těchto míst vstup zcela zakázán.²⁵⁹ Taktéž je umožněn vstup na území národního parku pro majitele pozemků. Zemská vláda Dolního Rakouska pak může stanovit další výjimky v souladu se základními cíli výše uvedenými.²⁶⁰ Podle § 6 Dolnorakouského zákona o národních parcích je v zóně přírodní s plánem péče zakázán jakýkoliv zásah do přírody, ekosystému a krajiny s výjimkami jako je umožnění pohybu návštěvníků po značených stezkách

²⁵⁷ StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreichischen Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)

²⁵⁸ § 2 StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreichischen Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)

²⁵⁹ *Managementplan 2021-2030*. Hardegg: Nationalparkverwaltung Thayatal, Teil 3: Regelungen für Besucherinnen und Besucher und Freizeitnutzung. Managementplan

²⁶⁰ § 5 abs. 5 StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreichischen Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)

a dalších výjimek pro pohyb v této zóně jako v zóně přírodní. Rozdílem oproti prvně uvedené zóně přírodní je ten, že v přírodní zóně s řízenou péčí je umožněno sekání luk, lov ryb nebo pastva zvířat aj. Ve vnější zóně národního parku není omezena svoboda pohybu dle Dolnorakouského zákona o národních parcích. Zemská vláda může pouze stanovit, že pro určité činnosti, kterými by byla narušena přirozená rovnováha nebo krajina v této zóně, může příslušný správní úřad vydávat povolení pro výkon takové činnosti.²⁶¹ Omezení dle Dolnorakouského zákona o národních parcích se nevztahují na opatření, která mohou sloužit k odvrácení bezprostředně hrozícího ohrožení života nebo zdraví, k odvrácení katastrof a k odstranění jejich následků, k nasazení orgánů veřejné bezpečnosti nebo složek záchranného systému a k nasazení spolkové armády.²⁶²

Návštěvníci Národního parku Thayatal se dále musí řídit pravidly stanovenými v návštěvním řádu a na informačních tabulích v terénu. Mezi volnočasové aktivity, jejichž provozování je na území národního parku omezeno nebo zakázáno, se řadí jízda na kole, splouvání řeky Dyje, táboření, vstup na louky nebo sběr květin a hub.²⁶³ Výjimku tvoří krátkodobé setrvávání na loukách podél turistických cest. Kromě zákazu splouvání řeky Dyje je také zakázáno vstupovat do jakékoliv jiné vodní plochy nebo vodního toku. Tolerována je však např. chůze po břehu řeky Dyje v oblasti ústí Kajabachu nebo břeh na bývalém koupacím místě v Hardeggu.²⁶⁴ Správa národního parku může také z důvodu ochrany přírody nebo přírodních katastrof (zejména bouře a povodně) dočasně uzavřít komunikace na území národního parku.²⁶⁵ Jízda na kole, jak již bylo uvedeno, je na území národního parku Thayatal omezena. Zákaz jízdy na kole se vztahuje na turistické stezky a stejné omezení platí i pro jízdu na koni, vedení jízdního kola či vedení koně. Omezení těchto aktivit je zavedeno z důvodu bezpečnosti návštěvníků a ochrany přírody. Jízda na kole je na území národního parku tedy povolena pouze

---

²⁶¹ § 7 StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreich Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)

²⁶² § 4 StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreich Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)

²⁶³ *Besucherinfo: Aktuelle Hinweise zum Besuch* [online]. Hardegg: Nationalpark Thayatal [cit. 1.3.2021].

²⁶⁴ *Managementplan 2021-2030*. Hardegg: Nationalparkverwaltung Thayatal, Teil 3: Regelungen für Besucherinnen und Besucher und Freizeitnutzung. Managementplan

²⁶⁵ *Managementplan 2021-2030*. Hardegg: Nationalparkverwaltung Thayatal, Teil 3: Regelungen für Besucherinnen und Besucher und Freizeitnutzung. Managementplan

na hlavní komunikaci vedoucí přes obec Hardegg.²⁶⁶ Zákaz táboření se vztahuje taktéž na bivakování. Do výjimky z pobytu v přírodě lze zařadit možnost parkování obytných vozů v kempu poblíž Hardeggu. V místech na skalních útvarech podél řeky Dyje je přísně zakázáno horolezectví nebo jakékoliv připevňování háků a fixních lan. Zajímavostí je, že pro případ tzv. geocachingu jsou stanovena určitá pravidla spjatá s omezením pohybu návštěvníků. Caches neboli tzv. kešky mohou být umístěny pouze podél turistických cest a nová místa pro jejich ukrytí mohou být zřízena jen se souhlasem správy národního parku.²⁶⁷

Stejně tak jako je tomu v ČR nebo v Polsku, na dodržování platných omezení pohybu osob a dalších pravidel dohlíží veřejná stráž, která je odborně způsobilá. Strážce je oprávněn zadržet osoby, které dopadne při porušování pravidel v přírodní zóně, předběžně zadržet předměty nebo udělit peněžité trest.²⁶⁸

4.7.3. Nationalpark Bayerischer Wald

V posledním srovnání tuzemské a cizozemské zákonné úpravy omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny se zaměřím na Německo. Zde ve spolkových republikách Bavorsko a Sasko jsou dva národní parky, které mají společnou hranici s českými národními parky.

V Bavorsku se jedná o Národní park Bavorský les (německy Nationalpark Bayerischer Wald, dále také „NPBW“) a v Sasku o Národní park Saské Švýcarsko (německy Nationalpark Sächsische Schweiz, dále také „NPSS“).

Pro Bavorsko jako jednu ze spolkových německých zemí jsou v rámci ochrany přírody v NPBW důležité dva zákony, a to GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz – zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě, dále jen „BayNat“) a pak GVBl. S. 513, BayRS 791-4-2-U, Verordnung über den Nationalpark Bayerischer Wald (vyhláška

---

²⁶⁶ *Managementplan 2021-2030*. Hardegg: Nationalparkverwaltung Thayatal, Teil 3: Regelungen für Besucherinnen und Besucher und Freizeitnutzung. Managementplan

²⁶⁷ *Managementplan 2021-2030*. Hardegg: Nationalparkverwaltung Thayatal, Teil 3: Regelungen für Besucherinnen und Besucher und Freizeitnutzung. Managementplan

²⁶⁸ § 16–19 StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreich Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)

o Národním parku Bavorský les, dále jen „VerNPBW“). Na základě BayNat národní parky v Bavorsku mají rozlohu minimálně 10 000 ha²⁶⁹ a k jejich vyhlášení je příslušná zemská vláda vydáním vyhlášky o národních parcích.²⁷⁰ Hlavním cílem národního parku je zachování zalesněného pohoří, které je charakteristické pro střední Evropu, s jejich původními živočišnými a rostlinnými společenstvy. Dále pak je cílem těmto živočišným a rostlinným druhům umožnit návrat to tohoto území.²⁷¹ Vyhláška o Národním parku Bavorský les pak stanoví, že národní park slouží také k rekreaci.²⁷² V národním parku je zakázáno ničit, poškozovat nebo měnit krajinu. V rámci svobody pohybu to znamená především zákaz splouvání vodních toků, koupání a potápění se na vodních plochách. Dále pak je zakázáno vjet a parkovat mimo vyhrazená místa včetně karavanů, jezdit na koních nebo jezdit na kolech na území národního parku.²⁷³ Není tím však dotčena obecná úprava o volnočasových aktivitách ve volné přírodě dle BayNat. Tento bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě stanoví v čl. 31, že orgán ochrany přírody může zakázat nebo omezit volnočasové aktivity ve volné přírodě z důvodu ochrany přírody, a to hlavně povolit pohyb pouze po značených cestách, v určitém časovém období nebo na základě individuálního povolení. VerNPBW dále stanovuje, že je na území národního parku zakázáno tábořit, nocovat v karavanu nebo nocovat kdekoliv mimo stavby určené k ubytování. Právo na vstup do území národního parku je stanoveno obecně BayNat, pokud výše uvedené zákazy nestanoví jinak nebo orgán ochrany přírody takový vstup neomezí.²⁷⁴ BayNat pro vstup do přírody stanoví následující pravidla. Všechny části volné přírody jako jsou lesy, horské pastviny, skály, louky a zemědělské plochy jsou volně přístupné.²⁷⁵ Každý může na soukromých cestách ve volné

---

²⁶⁹ Ust. Art. 13 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

²⁷⁰ Ust. Art. 51 Abs. 1 Nr. 1 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

²⁷¹ Ust. art. 3 GVBl. S. 513, BayRS 791-4-2-U, Verordnung über den Nationalpark Bayerischer Wald vom 12.9.1997 (Vyhláška o Národním parku Bavorský les)

²⁷² Ust. art. 5 Abs. 1 GVBl. S. 513, BayRS 791-4-2-U, Verordnung über den Nationalpark Bayerischer Wald vom 12.9.1997 (Vyhláška o Národním parku Bavorský les)

²⁷³ Ust. art. 9 Abs. 4 Nr. 1-2 GVBl. S. 513, BayRS 791-4-2-U, Verordnung über den Nationalpark Bayerischer Wald vom 12.9.1997 (Vyhláška o Národním parku Bavorský les)

²⁷⁴ Ust. art. 10 GVBl. S. 513, BayRS 791-4-2-U, Verordnung über den Nationalpark Bayerischer Wald vom 12.9.1997 (Vyhláška o Národním parku Bavorský les)

²⁷⁵ Ust. art. 27 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

přírodě provozovat pěší turistiku a pokud to je vhodné tak také jezdit na koni nebo jezdit na nemotorových prostředcích.²⁷⁶ K možnostem vstupu do volné přírody také patří lyžování, sáňkování, jízda na koni, míčové sporty a jim další podobné aktivity.²⁷⁷ Jízda na kole a na koni je povolena ve volné přírodě jen na k těmto činnostem způsobilých cestách.²⁷⁸

Na území NPBW ale platí zásadnější omezení svobody pohybu, které vychází z Verordnung über die Einschränkung des Betretungsrechts im Nationalpark Bayerischer Wald (Nařízení o omezení práva na vstup do Národního parku Bavorský les z 24.7.1997 vydaného vládou vládního obvodu Dolního Bavorska, dále jen „VerEinBet“). Toto nařízení stanoví, že do tzv. jádrového území národního parku (Kerngebiet) je zakázáno vstupovat nebo zde běžkovat.²⁷⁹ Účelem je vyloučit škody nebo nebezpečí, které může hrozit zvířatům a rostlinám, způsobené návštěvníky národního parku.²⁸⁰ Výjimkami jsou značené pěší, cyklistické a lyžařské stezky vymezené Správou NPBW. Vstoupit do jádrového území mimo značené cesty může také osoba, která provádí výzkumné práce se souhlasem Správy NPBW, dále pak policejní orgány, stráže přírody, vlastníci nemovitých věcí a osoby, které odvracejí nebezpečí ohrožení života, zdraví a majetku nebo činí tak z důvodu ochrany obyvatelstva. Mimo značené cesty v NPBW lze v období od 15. července do 15. listopadu kalendářního roku vstoupit i na jiné neznačené cesty včetně hraničního chodníku kromě některých vybraných cest nebo úseků hraničního chodníku.²⁸¹

---

²⁷⁶ Ust. art. 28 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

²⁷⁷ Ust. art. 29 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

²⁷⁸ Ust. art. 30 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

²⁷⁹ Ust. art. 1 Verordnung über die Einschränkung des Betretungsrechts im Nationalpark Bayerischer Wald vom 30.1.2014. Regierung von Niederbayern (Nařízení o omezení práva na vstup do Národního parku Bavorský les)

²⁸⁰ Ust. art. 2 Verordnung über die Einschränkung des Betretungsrechts im Nationalpark Bayerischer Wald vom 30.1.2014. Regierung von Niederbayern (Nařízení o omezení práva na vstup do Národního parku Bavorský les)

²⁸¹ Ust. art. 2 Verordnung über die Einschränkung des Betretungsrechts im Nationalpark Bayerischer Wald vom 30.1.2014. Regierung von Niederbayern (Nařízení o omezení práva na vstup do Národního parku Bavorský les)

Stráž přírody v Bavorsku má podobné pravomoci při kontrole dodržování pravidel volného pohybu osob v přírodě jako v ČR. Strážce může při porušení pravidel pohybu v národním parku vyzvat osobu k prokázání své totožnosti, zadržet a předat osobu policejnímu orgánu nebo ji dočasně vykázat z místa, kde se nachází.²⁸²

4.7.3. Nationalpark Sächsische Schweiz

Pro Národní park Saské Švýcarsko a také pro omezení svobody pohybu na jeho území jsou důležité následující zákony. Prvním je zákon SächsGVBl. S. 451, Sächsisches Naturschutzgesetz (Saský zákon o ochraně přírody, dále jen „SächsNatSchG“), druhým je SächsGVBl. S. 15/2003, Verordnung des Sächsischen Staatsministeriums für Umwelt und Landwirtschaft über die Nationalparkregion Sächsische Schweiz (Nařízení Saského státního ministerstva životního prostředí a zemědělství o Národním parku Saské Švýcarsko, dále jen „NLPR-VO“).

Dle SächsNatSchG společně s vyhlášením národního parku se mimo jiné stanoví i pravidla ke vstupu do tohoto území a také užívání povrchových vod.²⁸³ Tento zákon dále stanoví, že přístup do volné krajiny za účelem rekreace je bezplatný. Vstup do krajiny také zahrnuje lyžování, sáňkování, jízdu na kole a jiné podobné činnosti.²⁸⁴ Zákonná omezení práva vstupu do krajiny představuje zákaz vjezdu motorovým vozidlům mimo určené cesty, zákaz táboření a zákaz parkování mimo vymezená místa. Zákon pak dále zmocňuje obce a orgány ochrany přírody k vymezení značených cest pro pohyb osob na území Národního parku Saské Švýcarsko. Orgán ochrany přírody může svým rozhodnutím omezit nebo zakázat přístup do krajiny z důvodu ochrany přírody nebo regulace rekreačních aktivit.²⁸⁵

---

²⁸² Ust. art. 49 GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)

²⁸³ Ust. art. 24 abs. 1 SächsGVBl. 2013 Nr. 8, S. 451, Fsn-Nr.: 653-2/2, Sächsisches Naturschutzgesetz vom 6.6.2013 (saský zákon o ochraně přírody)

²⁸⁴ Ust. art. 27 SächsGVBl. 2013 Nr. 8, S. 451, Fsn-Nr.: 653-2/2, Sächsisches Naturschutzgesetz vom 6.6.2013 (saský zákon o ochraně přírody)

²⁸⁵ Ust. art. 28 SächsGVBl. 2013 Nr. 8, S. 451, Fsn-Nr.: 653-2/2, Sächsisches Naturschutzgesetz vom 6.6.2013 (saský zákon o ochraně přírody)

Národní park má dle NLPR-VO za cíl zachovat ráz, krásu a přírodní rozmanitost území labských pískovců, případně tento stav obnovit.²⁸⁶ Návštěvníkům by měl národní park sloužit k rekreaci, vzdělávat je a také napomáhat porozumění ochraně přírody. Zároveň takové rekreační činnosti nesmějí narušit cíle, ke kterým vyhlášení národního parku a ochrana přírody na jeho území směřuje.²⁸⁷ Obecnými ochrannými podmínkami je stanoveno, že na celém území národního parku jsou zakázány činnosti, kterými by mohlo dojít k poškozování chráněného území. Zejména je zakázáno užívat vodní plochy k rekreačním účelům včetně plavání, vjíždět mimo silnice nebo vyhrazené cesty motorovými vozidly, parkovat s nimi mimo vyhrazená místa a jezdit na kole nebo jezdit na koni mimo uvedené komunikace. Stejně tak jako v Národním parku Bavorský les je významné tzv. jádrové území národního parku, ve kterém je značně omezena svoboda pohybu. Vstupovat do jádrového území je možné jen po značených turistických cestách, cyklostezkách a horolezeckých trasách, stejně tak je zakázáno nocovat mimo budovy.²⁸⁸

Jak Správa NPSS uvádí na svých webových stránkách, byť jsou na území národního parku stanovena pravidla na ochranu přírody na jedné straně a oblíbenost lezeckých sportů na objektech nacházejících se na tomto území existuje na straně druhé, je ochrana přírody a horolezectví ve vzájemném tolerantním vztahu a na území národního parku jsou přímo určené objekty, které lze pro tento sport využívat. Vedle toho existují lidskou činností nedotčené objekty, které jsou omezeními pohybu osob v národním parku chráněny a s nimi i cenný ekosystém.²⁸⁹ Některé horolezecké vrcholy a stezky jsou omezeny sezónní uzávěrou z důvodu ochrany přírody.²⁹⁰ Zároveň pak je osobám na území národního parku mimo

---

²⁸⁶ Ust. art. 3 SächsGVBl. 2003 Nr. 15, S. 663, Fsn-Nr.: 653-2.14, Verordnung des Sächsischen Staatsministeriums für Umwelt und Landwirtschaft über die Nationalparkregion Sächsische Schweiz vom 23.10.2003 (Nařízení Saského státního ministerstva životního prostředí a zemědělství o Národním parku Saské Švýcarsko)

²⁸⁷ Ust. art. 4 SächsGVBl. 2003 Nr. 15, S. 663, Fsn-Nr.: 653-2.14, Verordnung des Sächsischen Staatsministeriums für Umwelt und Landwirtschaft über die Nationalparkregion Sächsische Schweiz vom 23.10.2003 (Nařízení Saského státního ministerstva životního prostředí a zemědělství o Národním parku Saské Švýcarsko)

²⁸⁸ Ust. art. 6 SächsGVBl. 2003 Nr. 15, S. 663, Fsn-Nr.: 653-2.14, Verordnung des Sächsischen Staatsministeriums für Umwelt und Landwirtschaft über die Nationalparkregion Sächsische Schweiz vom 23.10.2003 (Nařízení Saského státního ministerstva životního prostředí a zemědělství o Národním parku Saské Švýcarsko)

²⁸⁹ *Klettern in Nationalpark* [online]. Bad Schandau: Nationalpark Sächsische Schweiz [cit. 20.2.2021]

²⁹⁰ *Bergsportkonzeption Teil 2: Klettergipfel und – wege* [online]. Bad Schandau: Nationalpark Sächsische Schweiz [cit. 20.2.2021]

jádrové území umožněno nocovat ve vymezených lezeckých oblastech, pokud se tak děje v souvislosti s horolezeckou činností. Předpokládá se od takových osob ohleduplné chování, aby nebyla narušena ochrana přírody.²⁹¹

Stráž přírody v Sasku má za úkol sledovat dodržování pravidel ochrany přírody včetně tedy pravidel omezení pohybu osob. Za tímto účelem stráž přírody smí při porušení nebo podezření na porušení takových pravidel zjistit totožnost osoby, zadržet a předvést osobu policejnímu orgánu nebo dočasně vykázat osobu z místa nebo ji zakázat vstup do tohoto místa.²⁹² Pravomoci stráže přírody se tedy v Sasku z velké části shodují s pravomocemi české stráže přírody.

---

²⁹¹ *Bergsportkonzeption Teil 1: Freiübernachtung* [online]. Bad Schandau: Nationalpark Sächsische Schweiz [cit. 20.2.2021]

²⁹² Ust. art. 43 SächsGVBl. 2013 Nr. 8, S. 451, Fsn-Nr.: 653-2/2, Sächsisches Naturschutzgesetz vom 6.6.2013 (saský zákon o ochraně přírody)

5. Závěr

Cílem diplomové práce bylo zaměřeni se nejprve na zákonné základy svobody pohybu a s tím spojeného veřejného užívání a následně popsat omezení této ústavně zaručené svobody dle jednotlivých nástrojů ochrany přírody, zejména pak dle vyhlášených chráněných územích. Diplomová práce by měla shrnovat všechna možná omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody, se kterými by se mohla osoba vstupující do některé části naší krajiny setkat, ať už jen jako pěší turista, řidič vozidla či jiného dopravního prostředku nebo jako aktivní sportovec.

Často se může kdokoliv v přírodě setkat s některými omezeními svobody pohybu a taková omezení se mohou zdát pro daného jedince nepochopitelná nebo dostatečně neodůvodněná. V praxi se proto často veřejnost setkává s případy, kdy osoba svou rušivou činností v přírodě narušuje nebo ničí krajinu a často se tak stává z důvodu neznalosti omezení, která jsou v určité oblasti účinná, nebo z vědomého porušování, neboť veřejnost není dostatečně seznámena s důvody, pro které je omezen vstup, vjezd nebo jiná činnost v daném území z důvodu ochrany přírody. Možné úvahy o zavedení a výběru poplatků do nejcenějších částí naší přírody v porovnání se stavem v zahraničí, by ve svém důsledku mohlo podpořit šetrné zacházení s přírodou a zvýšení veřejného povědomí o důležitosti její ochrany, stejně tak přispět na chod, údržbu, vzdělávání a jiné organizační a technické zázemí pro návštěvníky chráněných území. V případě zavedení poplatků za vstup do přírody by pak měl mít zákonodárce na paměti, že ze zahraničních zkušeností nemusí zavedení poplatků nebo případné zvyšování zavedeného poplatku redukovat návštěvnost v nejvíce postižených místech.

Pro příklad srovnání české právní úpravy ochrany přírody a zahraniční právní úpravy ochrany přírody a možné nástroje v rámci omezení svobody pohybu jsem vybral do diplomové práce tzv. bilaterální národní parky, tedy národní parky mající společnou státní hranici s českými národními parky. Výběr těchto chráněných území v zahraničí jsem vybral především proto, že lze velice dobře srovnat stanovená pravidla omezení pohybu na téměř totožně cenných chráněných územích, které spadají do dvou různých právních úprav, a to vždy na jedné straně do českého právního řádu a na druhé straně do polského, dolnorakouského, bavorského či saského právního řádu. Z uvedeného vyplývá, že stráž přírody má až

na výjimku v Polsku shodné pravomoci, jak reagovat na porušení pravidel omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody. Taktéž v Rakousku či Bavorsku a Sasku existuje podobný režim národních parků, kdy na jeho území se nachází svou funkcí nejpřísnější zóna (klidová území, přírodní zóna, jádrové území), kde je velmi přísně omezen pohyb návštěvníků. Srovnání těchto několika zákonných úprav ukazuje, že omezení pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny je velmi podobné a reaguje takřka stejně na vztahy mezi ochranou přírody a zájmy návštěvníků přírody. Oproti české právní úpravě jsou zajímavým případem jádrová území Národního parku Bavorský les, kde je v určitém časovém období umožněn vstup mimo značené cesty, aniž by byla narušena ochrana přírody.

Do budoucna by tedy zájem na ochraně přírody na jedné straně a zájem veřejnosti na trávení volného času v citlivých oblastech naší přírody na druhé straně měly dle mého názoru směřovat cestou kompromisu tak, aby byl zachován nebo obnovován stav ekosystému, a zároveň aby veřejnost měla možnost se vzdělávat a poznávat důvody, které vedou k omezení pohybu v některých partiích české přírody a případně svou činností také přispívat k její obnově. Příslušné orgány ochrany přírody by se měly více zapojit do informování veřejnosti o omezeních, pravidlech a možnostech pohybu a pobytu v přírodě jakož i o pozitivních výsledcích omezení svobody pohybu osob tak, aby podávání těchto informací odpovídalo současné době a aby si veřejnost plně uvědomovala důvody omezení pohybu osob v krajině a nedocházelo k jejich stále častějšímu porušování.

Resumé v českém jazyce

Diplomová práce je zaměřena na svobodu pohybu osob, která může být v některých oblastech omezena z důvodu ochrany přírody.

V obecné části autor popisuje ústavní základy svobody pohybu, které vyplývají z Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod. Dále jsou zmíněny možnosti pohybu v lese, krajině, po vodních tocích a vodních plochách a taktéž na pozemních komunikacích v rámci veřejného užívání.

Ve zvláštní části práce autor uvádí možnosti omezení svobody pohybu v chráněných územích. Nejprve jsou vysvětleny základní pojmy související s ochranou přírody a následně je krátce definována obecná a zvláštní územní ochrana přírody.

Autor dále uvádí možnosti omezení svobody pohybu v oblastech české krajiny, která spadá do obecné územní ochrany přírody a následně omezení svobody pohybu v jednotlivých chráněných oblastech zvláštní územní ochrany přírody.

Úzkou souvislost se svobodou pohybu mají i aktivity, které lidé provozují ve volném čase v přírodě. Jednotlivé nejčastěji provozované volnočasové činnosti, které mohou či nemohou být realizovány v přírodě kvůli ochraně přírody a krajiny jsou v diplomové práci podrobně popsány.

Pro srovnání jsou uvedeny také možnosti zavedení poplatků za vstup do chráněných území a aktuální situace s výběrem poplatků do některých oblastí krajiny jak v České republice, tak v zahraničí. Na závěr zvláštní části diplomové práce autor uvádí možnosti omezení svobody pohybu na území národních parků v Polsku, Sasku, Bavorsku a Rakousku, konkrétně v národních parcích, které sousedí s českými národními parky.

Práce by měla být přínosná pro lepší pochopení platných zákonných omezení svobody pohybu z důvodu ochrany přírody a krajiny, proto je na závěr práce zařazena podkapitola omezení svobody pohybu na území bilaterálních národních parků, jelikož je na téměř stejně hodnotově cenném území krajiny možné

srovnat dva právní řády, které umožňují zasáhnout do základního lidského práva, a to do svobody pohybu.

Právní rámec je aktuální ke dni 31.3.2021.

Klíčová slova

Svoboda pohybu; veřejné užívání; omezení svobody pohybu; ochrana přírody a krajiny; zákon o ochraně přírody a krajiny; poplatky za vstup do přírody; územní ochrana přírody a krajiny.

Résumé in English

The thesis is focused on the free movement of people, which may be restricted in some areas due to nature protection regulations.

In the general part, the author describes the constitutional foundations of freedom of movement, which are implemented from The Constitution of the Czech Republic and the Charter of Fundamental Rights and Freedoms. Furthermore, the possibilities of movement in forests, landscapes and water areas, as well as on public roads are mentioned.

In the special part of the thesis, the author mentions the possibilities of restricting freedom of movement in protected areas. First, the basic concepts related to nature protection are explained and then the general and special territorial nature protection is briefly defined.

The author also mentions the possibilities of restricting freedom of movement in areas of the Czech landscape, which falls within the general territorial nature protection and other restrictions on freedom of movement in individual protected areas of special territorial nature protection.

Activities that people do in their free time in nature are also closely related to freedom of movement. Individual types of leisure activities that can or must not be done in nature and the extent to which they are affecting nature and landscape protection are described in detail.

For comparison, author is describing how fees for entry into protected areas and the current situation with the collection of fees to certain areas of the landscape both in the Czech Republic and abroad could be implemented. Finally, a special part of the thesis presents the possibilities of restricting freedom of movement in national parks in Poland, Saxony, Bavaria and Austria, specifically in national parks adjacent to Czech national parks.

The thesis should be beneficial for a better understanding of current legal restrictions on freedom of movement in terms of the nature and landscape protection, therefore the subchapter on restrictions on freedom of movement in bilateral national parks is included, as it is possible to compare two legal systems

in almost equally valuable land which make it possible to interfere with a fundamental human right, namely freedom of movement.

The legal framework is current as of 31.3.2021.

Key words

Freedom of movement; public use; restricting freedom of movement; nature and landscape protection; Nature and Landscape Protection Act; fees for entry into nature; territorial nature protection.

Seznam použitých zdrojů

MONOGRAFIE

1. DAMOHORSKÝ, Milan et al. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. 629 stran. Právnické učebnice; 90. ISBN 978-80-7400-338-7
2. HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1
3. JANČÁŘOVÁ, Ilona et al. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 623 stran. Učebnice Právnické fakulty MU; sv. č. 527. ISBN 978-80-210-8041-6
4. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. 536 stran. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9

KOMENTÁŘE

1. DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 290 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-425-3
2. HORÁČEK, Zdeněk, Miroslav KRÁL, Zdeněk STRNAD, Veronika VYTEJČÍKOVÁ. *Vodní zákon: s aktualizovaným podrobným komentářem po roce účinnosti nového občanského zákoníku k 15.3.2015*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015. 320 stran. Paragrafy do kapsy. ISBN 978-80-86846-57-6
3. KLÍMA, Karel et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3
4. KOČÍ, Roman. *Zákon o pozemních komunikacích: s komentářem, prováděcí vyhláškou a vzory správních rozhodnutí a jiných právních aktů: podle právního stavu k 1.3.2018*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. 463 stran. Komentátor. ISBN 978-80-7502-267-7.
5. VOMÁČKA, Vojtěch, Jaroslav KNOTEK, Michaela KONEČNÁ, Jakub HANÁK, Filip DIENSTBIER, Ivana PRŮCHOVÁ. *Zákon o*

- ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2018. 676 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3
6. STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 532 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-8087552-229-0
  7. WÁGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Ivo POSPÍŠIL, Tomáš LANGÁŠEK et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 906 stran. Kodex. ISBN 978-80-7357-750-6

JUDIKATURA

1. Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 4/02 ze dne 30.10.2002 [online]. Dostupné z: www.nalus.usoud.cz.
2. Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 10 C 184/20003-58 ze dne 14.12.2004 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
3. Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 5 Ca 170/2008-56 ze dne 14.9.2011 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
4. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 1 Ao 1/2005-98 ze dne 27.9.2005 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
5. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 1 As 106/2008-100 ze dne 15.1.2009 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
6. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 7 Ao 6/2010-44 ze dne 15.12.2010 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
7. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 9 As 129/2011-92 ze dne 7.11.2012 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
8. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 3 As 115/2015-26 ze dne 24.2.2016 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.
9. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 7 As 27/2018-19 ze dne 8.3.2018 [online]. Dostupné z: www.nssoud.cz.

ČLÁNKY V ODBORNÝCH ČASOPISECH

1. DAMOHORSKÝ, Milan. Čtvrtstoletí českého zákona o ochraně přírody a krajiny. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2017, č. 46, 11-19. ISSN 1213-5542. Dostupné z: www.cspzp.com.
2. HAVELKOVÁ, Svatava. K čemu slouží přechodně chráněná plocha. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009, č. 5, 13. ISSN 1210-258X. Dostupné z: www.casopis.ochranaprirody.cz.
3. HUNEŠ, Karel. Veřejné užívání lesa. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2019, č. 54, 34-44. ISSN 1213-5542. Dostupné z: www.cspzp.com.
4. MÁCHA, Aleš. Přístup do krajiny a náhrada škody. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 49, 41-55. ISSN 1213-5542. Dostupné z: www.cspzp.com.
5. MÁCHA, Aleš. Veřejné užívání jako subjektivní právo. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, č. 4-5, 201-212, ISBN 0139-6005. Dostupné z: www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo.
6. MAZANCOVÁ, Eva. Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu. *České právo životního prostředí: vědecký časopis*. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s., 2018, č. 48, 10-66. ISSN 1213-5542. Dostupné z: www.cspzp.com.
7. PATZELT, Zdeněk. Poplatky a chráněná území. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X. Dostupné z: www.casopis.ochranaprirody.cz.
8. PATZELT, Zdeněk. Táboření v přírodě. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, Zvláštní číslo - 2.8.2010. ISSN 1210-258X. Dostupné z: www.casopis.ochranaprirody.cz.
9. PRCHALOVÁ, Jana a kol. Soubor stanovisek k ochraně přírody a krajiny v letech 1992-2005. *Planeta: odborný časopis pro životní prostředí*. Praha:

Ministerstvo životního prostředí. 2005, č. 7, s. 96. ISSN 1213-3393.

Dostupné z: www.mzp.cz.

10. ŠEDINA, Petr, BEJČEK, Petr. Úprava vstupu a vjezdu. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013, č. 2, str. 23-24. ISSN 1210-258X. Dostupné z: www.casopis.ochranaprirody.cz.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

České právní předpisy

1. ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
2. ČESKO. Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
3. ČESKO. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
4. ČESKO. Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě
5. ČESKO. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů
6. ČESKO. Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
7. ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
8. ČESKO. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
9. ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů
10. ČESKO. Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů
11. ČESKO. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
12. ČESKO. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu
13. ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
14. ČESKO. Vyhláška Okresního úřadu v Klatovech ze dne 17.11.1992 o zřízení přírodní rezervace Luňáky
15. ČESKO. Vyhláška č. 8/93 o zřízení přírodní památky „Plešivec“ v okrese Litoměřice ze dne 30.6.1993
16. ČESKO. Vyhláška ze dne 24. října 2011 o vyhlášení Národní přírodní památky Švařec a stanovení jejich bližších ochranných podmínek

17. ČESKO. Vyhláška č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

Zahraniční právní předpisy

1. POLSKO. Dz. U. 2004 Nr 92, poz. 880, Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (polský zákon o ochraně přírody)
2. NĚMECKO. GVBl. S. 82, BayRS 791-1-U, Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (Bayerisches Naturschutzgesetz) vom 23.2.2011 (bavorský zákon o ochraně přírody, péči o krajinu a rekreaci ve volné přírodě)
3. NĚMECKO. GVBl. S. 513, BayRS 791-4-2-U, Verordnung über den Nationalpark Bayerischer Wald vom 12.9.1997 (Vyhláška o Národním parku Bavorský les)
4. NĚMECKO. SächsGVBl. 2013 Nr. 8, S. 451, Fsn-Nr.: 653-2/2, Sächsisches Naturschutzgesetz vom 6.6.2013 (saský zákon o ochraně přírody)
5. NĚMECKO. SächsGVBl. 2003 Nr. 15, S. 663, Fsn-Nr.: 653-2.14, Verordnung des Sächsischen Staatsministeriums für Umwelt und Landwirtschaft über die Nationalparkregion Sächsische Schweiz vom 23.10.2003 (Nařízení Saského státního ministerstva životního prostředí a zemědělství o Národním parku Saské Švýcarsko)
6. RAKOUSKO. StF: LGBl. 5505-0, Niederösterreich Nationalparkgesetz vom 14.12.2017 (dolnorakouský zákon o národních parcích)
7. NĚMECKO. Verordnung über die Einschränkung des Betretungsrechts im Nationalpark Bayerischer Wald vom 30.1.2014. Regierung von Niederbayern (Nařízení o omezení práva na vstup do Národního parku Bavorský les)

Právní předpisy Rady Evropy

1. ETS No. 176. Florence, Opening of the treaty 20.10.2020. Entry into Force 1.3.2004. European Landscape Convention (Evropská úmluva o krajině)

SBORNÍKY

1. SEHNÁLEK, David, Jiří VALDHANS, Radovan DÁVID, Libor KYNCL, ed. *Dny práva – 2009 – Days of Law: 3. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity – The third year of the international conference held by Masaryk University, Faculty of Law. Sborník příspěvků – the conference proceedings*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1.
2. DÁVID, Radovan, David SEHNÁLEK, Jiří VALDHANS, ed. *Dny práva – 2010 – Days of Law: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity – The third year of the international conference held by Masaryk University, Faculty of Law. Sborník příspěvků – the conference proceedings*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5305-2.

INTERNETOVÉ ZDROJE

České internetové zdroje

1. *FAQ* [online]. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku [cit. 3.2.2021]. Dostupné z: <https://www.krnap.cz/faq/>
2. *Návštěvní řád Národního parku České Švýcarsko* [online]. Správa Národního parku České Švýcarsko [cit. 10.2.2021]. Dostupné z: <https://www.ceskesvycarsko.cz/cs/informace/navstevni-rad-narodniho-parku>
3. *Návštěvní řád Krkonošského národního parku* [online]. Správa Krkonošského národního parku [cit. 9.2.2021]. Dostupné také z: <https://www.krnap.cz/navstevni-rad-krnap/>
4. *Návštěvní řád Národního parku Podyjí* [online]. Správa Národního parku Podyjí [cit. 5.2.2021]. Dostupné z: <https://www.nppodyji.cz/navstevnirad>
5. *Právo vstupovat na pozemek a využívat soukromé cesty* [online]. Praha: Frank Bold, s.r.o., [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/zivotni-prostredi/ochrana-prirody-a-krajiny/ochrana-lesa-a-pudy/rada/pravo-vstupovat-na-pozemek-a-vyuzivat-soukrome-cest#ft7>

6. *Souhrnný přehled* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, oddělení ÚSOP [cit. 1.2.2021]. Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/sumarizace/index.php?frame>
7. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2019* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-571-5. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/661268/Zprava_o_stavu_lesa_2019_WEB.pdf

Zahraniční internetové zdroje

1. *Besucherinfo: Aktuelle Hinweise zum Besuch* [online]. Hardegg: Nationalpark Thayatal [cit. 1.3.2021]. Dostupné z: <https://www.np-thayatal.at/de/pages/besucherinfo-10.aspx>
2. *Bergsportkonzeption Teil 1: Freiübernachtung* [online]. Bad Schandau: Nationalpark Sächsische Schweiz [cit. 20.2.2021]. Dostupné z: <https://www.nationalpark-saechsische-schweiz.de/der-nationalpark/grundlagen/rechtsgrundlagen-2/bergsportkonzeption-teil-1-freiuebernachtung/>
3. *Bergsportkonzeption Teil 2: Klettergipfel und – wege* [online]. Bad Schandau: Nationalpark Sächsische Schweiz [cit. 20.2.2021]. Dostupné z: <https://www.nationalpark-saechsische-schweiz.de/der-nationalpark/grundlagen/rechtsgrundlagen-2/rechtsgrundlagen/>
4. *Klettern in Nationalpark* [online]. Bad Schandau: Nationalpark Sächsische Schweiz [cit. 20.2.2021]. Dostupné z: <https://www.nationalpark-saechsische-schweiz.de/besucherinformation/klettern/klettern-im-nationalpark/>
5. *Zasady udostępniania* [online]. Jelenia Góra: Karkonoski park narodowy [cit. 9.2.2021]. Dostupné z: <https://kpnmab.pl/warunki-udostępniania>

OSTATNÍ ZDROJE

České

3. JANEČEK, Petr. *Právní analýza české a polské legislativy: upravující a zasahující do oblasti ochrany přírody vztahující se k činnosti národních parků, tj. Krkonošského národního parku a Karkonoskiego Parku Narodowego*. Vytvořeno v rámci projektu Společný přístup k péči o Krkonošský národní park. 2019. 209 s.
4. Opatření obecné povahy Správy Národního parku Šumava, jímž se vyhrazují místa pro některé aktivity, č.j. SZ NPS 03176/2020/10 – NPS 05881/2020, ze dne 15.6.2020. Dostupné také z: https://www.npsumava.cz/wp-content/uploads/2020/07/ooop_finalni1.pdf
5. Opatření obecné povahy o vyhrazení míst k provozování horolezeckých sportů na území Národního parku České Švýcarsko a zároveň vyhrazení přístupových horolezeckých tras v klidových územích, č.j. SNPCS 03999/2020, ze dne 29.6.2020. Dostupné také z: https://www.npcs.cz/sites/default/files/prilohy/2020/07/ooop_horolezectvi_29_6_20.pdf
6. Opatření obecné povahy Správy Krkonošského národního parku o vyhrazení úseků vodních toků na území KRNAP určených pro splouvání, č.j. KRNAP 05435/2020, ze dne 1.7.2020. Dostupné také z: https://www.krnep.cz/data/File/uredni_deska/opatreni_obecne_povahy/2020/05435_ooop_4_2020_splouvani_finalp.pdf
7. Opatření obecné povahy o vyhrazení lezeckých terénů na území KRNAP, č.j. KRNAP 05436/2020, ze dne 1.7.2020. Dostupné také z: https://www.krnep.cz/data/File/uredni_deska/opatreni_obecne_povahy/2020/05436_ooop_3_horolezeni_finalp.pdf
8. Řešitelský kolektiv. *Závěrečná zpráva: Výzkum návštěvnosti CHKO Moravský kras*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, Katedra cestovního ruchu. 2019.

9. Usnesení CHKO Poodří o povolení výjimky dle § 43 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny, č.j. 0001/PO/2013-3, ze dne 10.1.2011. Dostupné také z:
https://aa.ecn.cz/img_upload/0e368c428386e437f54a09ef37ee14eb/TZ_bivakovani_povoleno_priloha.pdf

Zahraniční

1. CCPR General Comment No. 27: Article 12 (Freedom of Movement). Office of the High Commissioner for Human Rights. Sixty-seventh session of the Human Rights Committee on 2 November 1999 (Obecný komentář Výboru OSN pro lidská práva č. 27 z 2.11.1999). Dostupné také z:
<https://www.refworld.org/pdfid/45139c394.pdf>
2. *Managementplan 2021-2030*. Hardegg: Nationalparkverwaltung Thayatal